

Ročník 5 / číslo 5
květen 2016

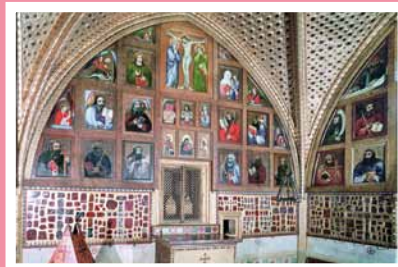
30,- Kč / 1,50 €
nebo výhodné předplatné

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD

Z obsahu:

*Vladimír Ráž,
pohádkový král Miroslav
Čtěte na str. 4*

*Ciboušov: drahokamy
pro císaře Karla IV.
Čtěte na str. 14*

*Tip na výlet:
Jáchymovská promenádní cesta
Čtěte na str. 18*

**Jaro zbarvilo
Krušné hory**

Květen

Květen je měsíc, který s definitivní platností ukončuje i ty poslední křeče zimního období. Zároveň je i časem nejen posledních sněhových přeháněk, ale i posledních výstřelů po dlouhé a kruté zimě druhé světové války na evropském území.

Zatímco přírodní cyklus se opakuje pravidelně každý rok bez ohledu na počínání lidí, perioda poválečná se s ohledem na počínání lidí prodloužila již na 71 let. Bez ohledu na oslavy neoslavy konce války, pamětníků a přímých účastníků ubývá, lidské společenství se „otrává“ a pomalu začíná zapomínat. Dobré „pašalíky“, neochota a hlavně neschopnost evropských politiků řešit rozumně v potřebné shodě problémy, které na náš kontinent doléhají, vyvolává stále větší odpor obyvatelstva k vládnoucím elitám a zavedeným pořádkům. Vznikají hnutí a uskupení hlásající rychlá, rezolutní a rozhodná řešení.

Zavedený systém se standardními politickými stranami ztrácí na síle a dostává povážlivé trhliny. Možná je jen otázkou času, než se najde vhodná silná osobnost a kolo dějin se vrátí tam, kde se před více než 80 lety zaseklo.

Asi si řeknete, k čemu na jaře tyhle pesimistické řeči a prognózy. Ovšem historie lidstva a jeho neochota poučit se ze stále se opakujících chyb vyvolává nutnost hrůzy celosvětového

konfliktu druhé světové války neustále připomínat a nejen připomínat, ale hlavně konat, dokud je mizející paměť stále živá. Šeříky kvetly před 71 lety a stále každý rok kvetou. Aby do budoucna zůstávaly jen symbolem jara v ročních cyklech přírody, a nikoliv součástí vzpomínek na periody lidské hlouposti, krutosti, sobectví a chybějící sebereflexe vám přeje s pokorou

Vaše redakční rada

Z obsahu / Aus dem Inhalt

Hory a lidé: Vladimír Ráž, pohádkový král Miroslav <i>Gebirge und Leute: Vladimír Ráž, der Märchenkönig Miroslav</i>	4
Sport: Běžkaře trápí mírné zimy i dosluhující technika <i>Sport: Die Skifahrer plagen milde Winter und auch die ausgediente Technik</i>	7
Ze společnosti a kultury: Zajímavé kulturní a sportovní akce v regionu <i>Kultur und Gesellschaft: Interessante Kultur- und Sportveranstaltungen in der Region</i>	8
Ze společnosti a kultury: Hudební pořad v Nejdku <i>Kultur und Gesellschaft: Musiksendung in Nejedek</i>	9
Hory a lidé: Anton Günther – nejvýznamnější představitel krušnohorského písničkářství <i>Gebirge und Leute: Anton Günther – der bedeutendste Vertreter des erzgebirgischen Liedgutes</i>	10
Aktuality: Krušné hory na cestě do UNESCO: projekt pokračuje <i>Aktualität: Das Erzgebirge auf dem Weg zum Welterbe: das Projekt setzt fort</i>	12
Když se řekne: Couk <i>Wenn man sagt: Zug</i>	13
Z naší přírody: Drahokamy pro císaře – naleziště drahých kamenů v Ciboušově <i>Aus unserer Natur: Edelsteine für den Kaiser – Fundort der Edelsteine in Ciboušov</i>	14
Ze společnosti a kultury: Kdo to byl Johann C. Criginger <i>Kultur und Gesellschaft: Wer war Johann C. Criginger</i>	15
Sport: O poklad Štěpána Šlika <i>Sport: Um den Schatz des Štěpán Šlik</i>	16
Aktuality: Řezbářský víkend v Perninku <i>Aktualität: Schnitzerwochenende in Pernink</i>	17

Tip na výlet: Promenádní cesta Roseggerweg u Jáchymova <i>Ausflugstipp: Promenadenweg Roseggerweg bei Jáchymov</i>	18
Recept měsíce: Rdesnová polévka <i>Rezept des Monats: Knöterichsuppe</i>	21
Historie: Jáchymovská lékárna aneb další příběh pro Marcebilu <i>Geschichte: Die Apotheke in Jáchymov – eine weitere Geschichte für Marzebilla</i>	22
Hory a lidé: Okrsek Klímy horské služby <i>Gebirge und Leute: Der Bergwachtbezirk Klíny</i>	24
Sport: Merklínský duatlon <i>Sport: Duathlon in Merklín</i>	24
Sport: Stolní tenisté z Merklína navazují přátelství v Sasku <i>Sport: Tischtennispieler aus Merklín schließen Freundschaft in Sachsen</i>	25
Historie: Hamr ve Frohnau <i>Geschichte: Der Frohnauer Hammer</i>	26
Aktuality: První výročí otevření Karlovy stezky <i>Aktualität: Der erste Jahrestag der Eröffnung der Karlsroute</i>	28
Aktuality: Jarní úklid okolí Švédské lípy u Přisečnice <i>Aktualität: Frühlingsputz in der Umgebung der Schwedenlinde bei Přisečnice</i>	29
Aktuality: Do Nejdku zavítali významní hosté <i>Aktualität: Nach Nejedek kamen bedeutende Gäste</i> ..	30
Boží Dar: Nový sportovní areál na Božím Daru <i>Boží Dar: Neues Sportareal in Boží Dar</i>	31
Vážně nevážně: Jaro v našem lese <i>Ernsthaft unernsthaft: Frühling in unserem Wald</i> ...	32

**Ročník 5 / číslo 5
KVĚTEN 2016**

MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY – ZÁPAD
Registrace MK ČR E 20467
Vydavatel KRUŠNOHORSKÝ LUFT,
o.p.s.
IČ 29160154
Ředitel Jiří Kupilík

Sídlo - Adresa redakce
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná
Kontakt tel: 602 415 187
E-mail herzgebirgeluft@seznam.cz
www.krusnohorskyluft.cz

Bankovní účet 253184266 / 0300
IBAN: CZ53 0300 0000 0002 5318 4266
BIC: CEKOCZPP
Cena výtisku 30 Kč/ks
Předplatné pololetní
V místě distributora 150 Kč/6 ks
Poštou na doruč. adresu 300 Kč/6 ks
Do zahraničí poštou: 18 EUR/6 ks

Inzerce cena podle velikosti
a opakování tisku po dohodě
s vydavatelem 602 415 187
E-mail: herzgebirgeluft@seznam.cz

Redakční rada
Jiří Kupilík, Lenka Löfflerová,
Michal Urban, Pavel Andrš,
Ulrich Möckel, Eva Skalníková,
Václav Kupilík, Petr Mikšíček,
Hanuš Hron, Martin Liška

Foto na titulní stránce: Ulrich Möckel
Logo Lenka Michaluková
Kulturní programy Jana Picurová
E-mail: picu.japicu@gmail.com
Sportovní akce: Eva Nduwimana
evanduwimana@gmail.com

Distributoři
Abertamy - Lenka Löfflerová
Boží Dar - Jitka Peřina, Karel Picura
Horní Blatná - Eva Chlumská, Jiří Kupilík
Jáchymov - Jaroslav Oheč
Lesná - Dana Waldsteinová
Merklín - Hedvika Roznerová
Myslivci aj. - Ivana Pečimůthová
Nejedek - Alena Veselá, Pavel Andrš
Německo - Ulrich Möckel
Pernink - Kristina Košnerová
Potůčky - Lenka Štrauchová
Pstruží - Anna Heranová
Srní - Ivan Medek

Prodej
Abertamy - Maso Zacharda,
U Březiny, infocentrum
Boží Dar - Konzum Čáda,
infocentrum
Horní Blatná - U Gity, infocentrum
Jáchymov - muzeum, infocentrum
K. Vary - Krajská knihovna
- infocentrum
K. Vary - Z. Štěrblová
Mariánská - horská chata Na Sluníčku
Nejedek - trafika, hotel Anna, lékárna
Nejedek - Jamajka, trafika Pospíšil,
infocentrum
Ostrov - Dům Kultury, Infocentrum
Pernink - U Patrika, květinářství
Pernink - benzínová pumpa,
infocentrum
Sokolov - Klášterní kostel sv. Antonína
Tisová - Kukačka
Vysoká Pec - obchod - potraviný

Další distributoři jsou vítáni!

Náklad 900 kusů

**Uzávěrka příspěvků do příštího
vydání měsíčníku je 7. 6. 2016.**

Nový plzeňský biskup byl slavnostně vysvěcen

V sobotu 30. dubna byl při slavnostní mši svaté v plzeňské katedrále sv. Bartoloměje vysvěcen nový plzeňský biskup Mons. Tomáš Holub. Biskupské svěcení přijal z rukou kardinála Dominika Duky. Spolusvětiteli byli emeritní plzeňský biskup František Radkovský a biskup partnerské řezenské diecéze Rudolf Voderholzer.

V půl jedenácté vyšel za doprovodu katedrálních zvonů z františkánského kláštera početný průvod řeholníků, ve kterém kráčet symbolicky v doprovodu nejstaršího a nejmladšího kněze plzeňské diecéze i Mons. Tomáš Holub. Celý obřad, v jehož průběhu se biskup Tomáš stal teprve druhým biskupem nejmladší české diecéze, sledovali nejen v samotné katedrále, ale i na náměstí zástupy věřících.

Jak říká papež František v Evangelium gaudium 31: „Biskup musí ve své diecézní církvi vždy podporovat misijní společenství a usilovat o ideál prv-

ních křesťanských společenství, v nichž věřící měli jedno srdce a jednu duši. Proto je někdy vpředu, aby povzbuzoval naději lidu, jindy je svou prostou a milosrdnou blízkostí prostě uprostřed všech a v určitých okolnostech bude muset kráčet za lidem jednak proto, aby pomohl těm, kteří zaostali, a také proto, že samotné stádo má schopnost rozpoznávat nové cesty.“

Novému biskupu Tomášovi tedy popřejme, nebo chceme-li, se za něho modleme, aby tato slova papeže Františka svým životem a pastýřskou službou naplňoval.

Lenka Löfflerová

Mons. Tomáš Holub v doprovodu kněží

Ministr Herman mluvil o smíření se sudetskými Němci

Ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL) vystoupil 15. května v Norimberku jako vůbec první člen české vlády na každoročním sudetoněmeckém sjezdu. Na úvod svého v němčině předneseného projevu pozdravil všechny přítomné sudetské Němce „milí krajané“, za což sklidil bouřlivý potlesk zhruba třitisícového publika. Ministr připomněl nacistické zločiny i násilnosti Čechů při poválečném odsunu německý mluvčího obyvatelstva a vyjádřil nad těmito událostmi lítost.

Herman řekl, že identitu Čech, Moravy a Slezska po staletí utvářeli kromě Čechů i Němci, Židé, Romové a Poláci, kteří na jejich území žili. „Tragické události dvacátého století tyto svazky narušily, zperthaly a některé definitivně zničily“, uvedl ministr a připomněl nacistický program likvidace Židů a Romů. „Vztahy mezi Čechy a Němci pustošily zločiny národních socialistů, které se děly ve jméno německého národa vůči národu českému. Ale to nebyl konec. Neboť touha po pomstě a po odplatě za tyto válečné zločiny na sebe vzala hrůznou podobu ve zločinech ze strany části českého obyvatelstva vůči německý mluvčím společenstvům na sklonku války“, řekl Herman. „Přijímám slova lítosti nad činy některých z vašich předků

v minulosti. A vyslovuji hluboké politování z naší strany nad tím, co učinili před sedmi desetiletími někteří z našich předků a co narušilo naše staleté soužití“, dodal Herman. Proces smíření mezi Čechy a sudetskými Němci podle něj po 40 let brzdili komunisté.

Nejvyšší představitel Sudetoněmeckého krajanského sdružení Bernd Posselt i bavorský premiér Horst Seehofer označili Hermanův projev za historický. Posselt připomněl, že i někteří sudetští Němci měli svůj podíl na nacistických zločinech a že on sám už kvůli tomu prosil Čechy o odpuštění. „Kdo je připraven dostat své odpovědnosti, jako to udělal Daniel Herman, jako to dělá česká vláda a jako to děláme i my sudetští Němci, neoslabuje se. Teprve ten, kdo si zamete

před vlastními prahem, je připraven ke skutečnému partnerství v srdci Evropy“, řekl Posselt.

Účast ministra Hermana na 67. sudetoněmeckém sjezdu naopak ostře zkritizovala KSČM, ale i zástupci některých dalších stran včetně vládní ČSSD. K tématu se vrátíme ještě v příštím čísle Luftu.

Už 14. května Daniel Herman spolu s premiéry ČR a Bavorska, předsedy obou komor Parlamentu ČR a dalšími osobnostmi slavnostně zahájil česko-bavorskou zemskou výstavu Císař Karel IV. 1316–2016, pořádanou při příležitosti 700. výročí narození Karla IV. Panovníka mimořádného významu představí v Praze i v Norimberku unikátní expozice památek kultury a umění jeho doby. Výstava je pro veřejnost

otevřena ve Valdštejnské jízdárně v Praze od 15. května do 25. září 2016, následně bude k vidění v Norimberku v Germánském národním muzeu od 20. října 2016 do 5. března 2017.

Michal Urban
s využitím zpravodajství MK ČR,
iDNES.cz a Parlamentních listů

Projev ministra Hermana na 67. sudetoněmeckém sjezdu (foto: MK ČR)

Vladimír Ráž, pohádkový král Miroslav

Manželům Františkovi a Anně Rážovým, bydlícím v domě č. p. 441 v nejdecké Školní ulici (nyní ulice Bratří Čapků) se narodil 1. července 1923 potomek, jehož obdařili jménem Vladimír. Rodina budoucího slavného českého herce pocházela z jižního Plzeňska, do regionu se dostala kvůli zaměstnání Františka Ráže, jenž měl na okresním hejtmanství v Nejdku na starosti odvody a evidenci vojáků.

Malý Vladimír docházel spolu se svým starším bratrem Miroslavem, který se narodil v lednu 1920 v Chomutově, do místní české obecné školy (budova současné lesní správy v ulici Bratří Čapků 550). Díky mamince, která se stala učitelkou, ráda četla a měla určité pedagogické vlohy, se malý Vladimír v útlém dětství seznamoval s pohádkami. Nejdek mu přinesl rovněž první kulturní zážitky – poprvé se zde setkal s loutkovým divadlem, ochotnickým představením Lešetinského kováře, sehraným živými herci, a s bratrovou hudbou na housle, již rád poslouchal. Rážovi se pak ještě ve 20. letech přestěhovali do nedalekého domu č. p. 558 v dnešní Smetanově ulici.

Rodný dům

Vladimír Ráž po letech vzpomínal: „Na dvoře lesní správy byly slavnosti, kde se slavil 28. říjen. A tam vlastně byly moje první tvůrčí začátky, protože jsem tam říkával básničky, přestože jsem si tenkrát šlapal na jazyk. Vůbec Češi tady žili ohromně soudržně. Každý rok v restauraci U Žáby, Frosch se to tenkrát jmenovalo, byl český ples spojený s tombolou. Vzpomínám, jak naši vždycky před tím

plesem doma balili všelijaké věci, takové balíčky z toho dělali a dávali to do té tomboly. Mnohdy se stalo, že to, co tam dali, si přinesli zase domů. Někdy se stalo, že druhý rok získal ten, kdo to tam dal předtím, svůj dar zase zpátky. Vždycky v neděli docházelo k tomu, že různé rodiny putovaly po Nejdku, navštěvovaly se. A tu byly buchty, tu zas bylo něco jiného. Nebo třeba kolem Vánoc se roznášelo pečivo do různých českých rodin. Maminka s tatínkem dělali různé škatulky kolem Vánoc a to se roznášelo zase do jiných rodin a z těch jiných rodin zase chodili k nám a nosili jiné škatulky. O Vánocích jsme měli na českých stolech obrovský výběr vánočního pečiva. A tím se projevovало přátelství a dobrácký vztah mezi námi, českými rodinami.“

V říjnu 1932 se rodina přestěhovala do Prahy-Smíchova. Na tamním gymnáziu nacházel vyžití ve sportu (hlavně v kopané) a tajně skládal četné básně, aby to spolužáci nevěděli. Původně se chtěl stát lékařem, ale za druhé světové války byly české vysoké školy uzavřeny,

a rozhodl se proto studovat dramatické oddělení Státní konzervatoře Praha, kde ho vedli Miloš Nedbal, Jiří Plachý a Karel Palouš. Konzervatoř absolvoval v roce 1947.

Do prvního stálého angažmá (Realistické divadlo, nyní smíchovské Švandovo divadlo) nastoupil v roce 1947 a hned ho režisér Ota Ornest obsadil do hlavní role Jacka Worthinga ve hře Jak je

Rážovi v jednom pražském ateliéru

Se starším bratrem Miroslavem

Po boku Vladimíra Ráže se v divadle objevil i Vlasta Burian (1951)

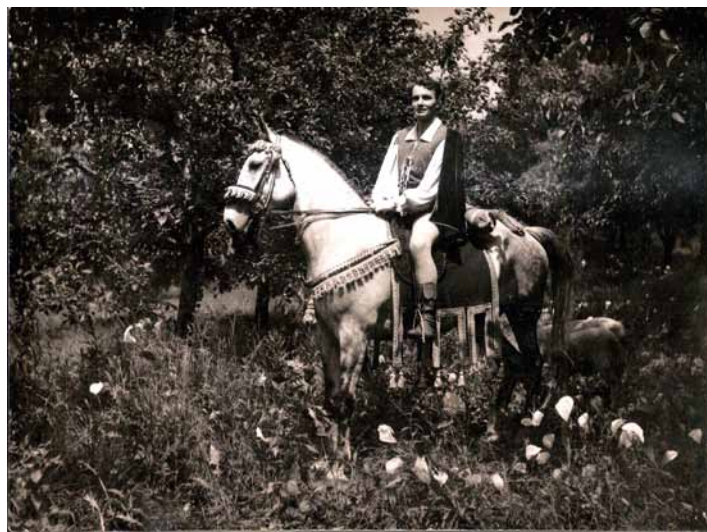
důležité mít Filipa. V témže divadle účinkovala i Alexandra Myšková, s níž se později oženil.

V roce 1949 se dostal do Divadla státního filmu, kde setrval dva roky. Roku 1951 začala jeho tříletá dráha na půdě Divadla hlavního města Prahy (dnes Hudební divadlo Karlín), kde s ním působili například Vlasta Burian, Ljuba Hermannová a Oldřich Nový či režiséri Jiří Frejka a Alfréd Radok. V září 1954 se stal členem činohry Národního divadla, jemuž zůstal věrný i po odchodu do důchodu. V mládí ztělesňoval milovníky a romantické hrdiny, posléze vyzrál v charakterního herce v tragédiích, psychologických dramech a komediích.

Pro nejméně tři generace je Vladimír Ráž především králem Miroslavem z dnes již legendární pohádky Pyšná princezna. Už v době premiéry v roce 1952 se film stal tahákem. Není se čemu divit. V éře plné budovatelských snímků prolétl romantický film režiséra Bořivoje Zemana biografy jako svěží jarní vítr. Hlavní píseň „Rozvíjej, se poupátko“ se stala hitem. Za dobu promítání v kinech jej podle záznamů tehdejší Ústřední půjčovny filmů zhlédlo 10,5 milionu lidí. Od prvního uvedení na televizní obrazovce (1965) se tento příběh Boženy Němcové stal jednou z nejoblíbenějších pohádek české filmové historie. V televizi nechybí ani o vánočních svátcích.

Slávka Budínová, Jiří Vala a Vladimír Ráž v seriálu Sňatky z rozumu

Král Miroslav v pohádce Pyšná princezna

V šatně Národního divadla

Vladimír Ráž obklopen svými dětmi

Zejména v 50. letech šel Vladimír Ráž z jedné role do druhé. Hrál ve filmech *Dovolená s Andělem*, *Tajemství krve*, *Byl jednou jeden král*, *Hrátky s čertem*, *Morálka paní Dulské*. Později byl často obsazován do známých seriálů (*Hříšní lidé města pražského*, *Sňatky z rozumu*, *F. L. Věk*, *Tricet případů majora Zemana*, *Byl jednou jeden dům*, *Zlá krev* a *Zdivočelá země*) a inscenací a pohádek (*Čertův švagr*, *O ptáku Ohniváku* aj.).

Díky svému kultivovanému projevu a vynikajícímu recitátorství našel uplatnění v rozhlasu, dabingovém studiu a v neposlední řadě také v komponovaných uměleckých pořadech *Lyry Pragensis*. Kdo by neznal hlas *Old Shatterhand* v populárních mayovkách, *Fandora* ve filmech o *Fantomasovi* či pana *Marleye* v *Sám doma*?

Na prknech, co znamenají svět, zahrál celkem na 110 rolí (z toho na Národní divadlo připadá 91 představení). Ve filmu a televizi mu bylo napočítáno 94 rolí. Archiv Českého rozhlasu eviduje více než 660 záznamů, v nichž figuruje Rážovo jméno. V dabingu namluvil 21 filmů. K tomu je nutné připočítat desítky literárních přednesů ve *Viole*, *Lyře Pragensis* a televizních pořadech.

Vladimír Ráž obdržel řadu ocenění – čestné uznání za herecký výkon za seriál *Sňatky z rozumu* (umělecká soutěž k 50. výročí existence Československa, 1969), titul zasloužilého člena Národního divadla (1971), titul zasloužilého umělce (1984) a cenu *Františka Fi-*

lipovského za celoživotní mistrovství v dabingu (1997).

Ze tří manželství měl Vladimír Ráž tři děti. Nejprve se oženil s Alexandrou Myškovou, s níž měl syna Martina. Z druhého manželství s Alenou Vránovou měl dceru Markétu a s třetí manželkou Olgou Hnátkovou dceru Veroniku.

S rodným městem neztratil kontakt, častokrát do Nejdku zajížděl. Zhlédl mimo jiné i divadelní představení *Lišák Pseudolus* režiséra Borise Vozara (únor 1971). V roce 1990 se zúčastnil I. poutě dobré vůle a svou lásku k rodnému městu vyjádřil v dopise z června 2000. Byl to jeden z jeho posledních.

Rážova životní pout' skončila v 77 letech v úterý 4. července 2000. V rámci XII. poutě dobré vůle (23. června 2001) byla na jeho rodném domě odhalena pamětní deska, jež vznikla iniciativou Petra Pokorného, bývalého nejdeckého občana. Po nejdeckém rodákovi byla pojmenována také jedna z nových ulic v Praze-Satalicích. Od května do srpna 2010 byla v prostorách nejdeckého muzea a městské knihovny pořádána výstava s názvem *V hlavní roli Vladimír Ráž*.

Vladimírův bratr Miroslav (1920–2003) vystudoval práva a patřil k průkopníkům televize u nás (pravidelné vysílání bylo zahájeno v roce 1953). V Československé televizi pak pracoval na různých vedoucích místech.

Pavel Andrš
foto: Pavel Andrš,
archiv rodiny Rážovy

Vladimírův bratr Miroslav hovoří při slavnostním odhalení pamětní desky (2001)

Rážova ulice v Praze-Satalicích

Vladimír Ráž vzpomíná

Tady v Nejdsku, pár kilometrů od Karlových Varů, jsem přišel na svět. Na oslavu mého narození se prý vypil celý sud piva. To si ovšem nepamatuji, tuhle informaci mám, jak se říká, z druhé ruky.

Když přišla zima, sněh učesal všechny kopce a lesy, ale i město do jiné, snad ještě krásnější fazony. I do školy se jezdilo na lyžích a volný čas jsme trávili na zasněžených stráních. Automobilů by se byl člověk v Nejdsku tenkrát bezmála na prstech dopočítal a sůl jsme znali jen jako kuchyňskou přísadu.

Nebylo mi ještě ani deset let, když jsem s rodiči a bratrem tohle město opouštěl a loučil se s kamarády, z nichž mnozí mluvili německy. Bylo to ještě před nástupem nacismu v Německu a my kluci jsme uznávali základní pravidlo: Když byl někdo neřád, nezáleželo na jeho mateřštině, odsoudil ho stejně kluk český jako německý.

(časopis *Květy*, 5. 4. 1984)

Běžkaře trápí mírné zimy i dosluhující technika

Začátkem května se zástupci krušnohorských obcí sešli v rámci jednání pracovní skupiny běžeckého lyžování, aby zhodnotili uplynulou sezonu i možnosti dalšího rozvoje tohoto sportu, který k našim horám neodmyslitelně patří již desítky let.

I přes nepříznivé podmínky se stopy v širším okolí Božího Daru i na Bučinské cestě dařilo během zimy kvalitně udržovat

Letošní sezona se pro běžkaře nesla bohužel v duchu několika sezon předešlých – její nástup přišel pozdě a sněhová pokrývka, pokud vůbec nějaká byla, se zpravidla pohybovala na hranici možnosti strojové údržby. V nižších polohách tak byla údržba rolbou prováděna pouze sporadicky v návaznosti na vydatné sněžení v druhé polovině ledna. Po oblevě, jež téměř všechn snih koncem ledna odnesla, už nebylo možné až do konce zimy upravit stopy například v oblíbených běžkařských oblastech u Chaloupek či Horní Blatné. Strojová údržba tak byla po zbývající část zimy koncentrována na zpevněné cesty v okolí Božího Daru a na Bučinskou a Schuppenberskou cestu mezi Jelením a Perninkem.

Ty, kteří údržbu běžeckých stop zajišťují, však trápí nejen nedostatek sněhu, ale také dosluhující technika v rozsáhlé oblasti mezi Novými Hamry, Vysokou Pecí a Jelením, kde jsou stopy udržovány staříčkou rolbou města Nejdku. Ta navíc letos „zachraňovala“ situaci také na magistrále mezi Jelením a Perninkem i Rolavou a Bublavou, když rolby, tradičně obsluhující tyto úseky, nevyjízděly. Urgentní potřeba novější rolby pro tuto oblast byla jedním z hlavních bodů výše zmíněného jednání aktérů běžeckého lyžování se zástupci Karlovarského kraje.

Údržba lyžařských tras, které ve velké míře slouží také pro pěší a cykloturistiku, se však neomezuje pouze na zimní sezonu. Od jara do podzimu

jsou na řadě míst prováděny prořezy náletových porostů, opravy mostků, avšak i technicky náročnější úpravy povrchu cest. Nezbytná je také neustálá osvěta návštěvníků našich hor, ať už se jedná o ničení lyžařských stop motorovými vozidly, pěšimi, výkaly psů, ale i udržování čistoty a pořádku v přírodě.

Dobrou zprávou pro běžkaře pohybující se po hřebenech Krušných hor je kompletní vyznačení tras rozcestníky Klubem českých turistů, osazení řady z nich plánky běžeckých tras i plánovaná instalace bezmála tří desítek informačních tabulí s aktuální lyžařskou mapou českého i německého Krušnohoří. Během uplynulé sezony byly navíc do infocenter a na další, běžkaři frekventovaná místa distribuovány nové mapy lyžařských tras, které společně s portálem Karlovarského kraje a webovými stránkami První Krušnohorské o.p.s. poskytují vyčerpávající informace o zdejší síti běžeckých stop i jejich aktuálním stavu.

Stále tu však chybí jednotná efektivní propagace Krušných hor v rámci naší vlasti i blízkého zahraničí.

Věříme, že společnými silami se nám během příštích let podaří nejen zajistit Krušným horám lepší pověst a kvalitní techniku na údržbu běžeckých stop, ale prostřednictvím osvěty také vychovat jejich návštěvníky k ohleduplnosti k přírodě, práci druhých, i sobě navzájem.

Eva Nduwimana

Tricetiletá rolba Kässbohrer, která už na údržbu tras v okolí Nových Hamrů a Nejdku nestačí

Během letošní zimy byla šedesátka rozcestníků osazena plánky lyžařských tras – pro běžkaře jsou navíc v infocentrech k dispozici nové trhací mapy západního Krušnohoří

Doporučujeme kulturní, společenské a sportovní akce

Kulturní akce

- 21. 5. - Městská slavnost u příležitosti 25. výročí partnerství měst Ostrov – Rastatt (Zámecký park, Ostrov; od 9:00)
- 21. 5. - Božidarský meteorovýšlap – o meteorologii a klimatu Krušných hor (náměstí Boží Dar; 10:00)
- 3. 6. - Dětský den (Potůčky)
- 4. 6. - Den dětí se skřítky a trpaslíky na Božím Daru (od 10:00 na Ježiškově cestě)
- 5. 6. - Zpívání písní Antona Günthera (kostel sv. Anny, Boží Dar; 10:30)
- 5. 6. - Pohádkový les (Jáchymov)
- 10. 6. – 12. 6. - Řezbářský víkend (Pernink – viz str. 17)
- 14. 6. - Taneční a zábavné odpoledne (hotel Modrá hvězda, Horní Blatná; 14:00–18:00)
- Komentované prohlídky Špitálního kostela Všechných svatých (Jáchymov: 20., 23., 25., 27., 30. 5. ; 14:00 a 15:00)

Koncerty, divadla

- 20. 5. - KSO: Dirigentský masterclass ve spolupráci s Vysokou školou umění v Curychu (Lázně III., Karlovy Vary; 19:30)
- 26. 5. - KSO: A. Dvořák – Koncert pro violoncello a orchestr h moll, C. Debussy – Moře, tři symfonické črty (Grandhotel Ambassador Národní dům, Karlovy Vary; 19:30)
- 27. 5. - Večerní prohlídka s Annou Magdalenou (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov; 20:00)
- 28. 5. - Jarní slunohrad – multižánrový hudební festival (Horní Hrad; 11:00)
- 3. 6. - Majáles aneb Kapely v parku (Zámecký park, Ostrov; 15:00)
- 4. 6. - Hudební mosty mezi městy Nejdek a Augsburg (velký sál kina v Nejdku; 19:00, vstup volný)
- 8. 6. - KSO: H. Berlioz: Římský karneval, předehra; F. Chopin: Koncert pro klavír č. 1; F. Schubert: Symfonie č. 8 h moll „Nedokončená“ (Grandhotel Ambassador Národní dům, Karlovy Vary; 19:30)
- 18. 6. - PotRock – sedmý ročník minifestu rockových a metalových skupin z celé ČR (Potůčky, stará slévárna; od 14:00)

Výstavy, přednášky

- 20. 5. - Zdeněk Lukeš: Dva přátelé i konkurenti – Josef Gočár a Pavel Janák (Galerie umění Karlovy Vary; 19:00)
- 21. 5. - Mgr. Lubomír Zeman, Mgr. Martin Volf: Krušnohorská architektura a urbanismus, nové poznatky počátků horního města Jáchymova (Muzeum Královská mincovna Jáchymov; 17:00)
- od 21. 5. – Toskáňští Habsburkové a ostrovské panství 1808–1918 (stará radnice, Ostrov)
- 21. 5. - PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.: Církev doby Karla IV. (Městské muzeum Kadaň; 17:00)
- 28. 5. - Karel IV. a jeho doba – Den otevřených dveří (Interaktivní galerie Becherova vila; 13:30)
- do 22. 5. - V + V Machoninovi 60°/70° (Galerie umění Karlovy Vary)
- do 22. 5. - Česká krajinomalba první poloviny 20. století (Galerie umění Karlovy Vary)
- do 29. 5. - Rudné hornictví na Nejdecku (Muzeum Královská mincovna Jáchymov)
- do 31. 5. - Jiří Kolbaba: Svět v Ostrově (kostel Zvěstování Panny Marie, Ostrov)
- do 31. 5. - Nad krajinou slz a radiace – odtajněné letecké snímky z oblastí nedobrovolné těžby uranové rudy (Informační a kulturní centrum Jáchymov)

- do 5. 6. - Radost kolem nás (Muzeum Nejdek)
- do 19. 6. - Domorodé umění Afriky ze sbírky manželů Zemanových (Interaktivní galerie Becherova vila, Karlovy Vary)
- do 10. 7. - Michal Cihlár: Deníky z cest (Letohrádek Ostrov)
- do 10. 7. - Hana Fischerová: Fotografie (Letohrádek Ostrov)
- do 10. 7. - Antonín Procházka: Štěstí tomu, kdo mne má (Letohrádek Ostrov)
- 26. 5. – 26. 6. - Eugen Gomringer / Robert S. Gessner (Galerie umění Karlovy Vary; vernisáž 17:00)
- 3. 6. – 26. 8. - Jan Hisek: Grafika (Galerie Drahomíra, Karlovy Vary)

Kina

- 21. 5. - Steve Jobs (kino Pernink; 18:00)
- 28. 5. - Celebrity s.r.o. (kino Pernink; 18:00)
- 4. 6. - Muzikál aneb Cesta za štěstím (kino Pernink; 18:00)
- 11. 6. - Vojtěch (kino Pernink; 18:00)
- 18. 6. - Star Wars: Síla se probouzí (kino Pernink; 18:00)

Sport

- 20.–21. 5. - Rock Point Horská výzva 2016 (Boží Dar)
- 21. 5. - Nordic walking v Hroznětíně (Hroznětín; 10:30)
- 28. 5. - Běh o 106 (LC Agricola, Jáchymov; registrace od 8:30, hromadný start 11:30)
- 28. 5. - Zálesácká olympiáda a dětský den (Abertamy/Rybná)
- 28. 5. - Vogtland Lauf (Klingenthal)
- 11. 6. - XTri Ostrov (Staré náměstí Ostrov; prezentace od 7:00)
- 11. 6. - Klingenthalské putování (spolupřádá KČT Sokolov)

Z Jáchymova na samý vrchol Krušných hor.

LC Agricola 28.5.2016

8:30 start registrací v LC Agricola
 11:30 hromadný start závodu Běh o 106 MAXI
 12:00 hromadný start závodu Běh o 106
 12:30 starty jednotlivých kategorií dětského závodu
 15:30 vyhlášení vítězů
 20:00 afterparty Taverna terasa

Více informací na stránkách WWW.beho106.cz

Nové poznatky o počátcích Jáchymova

Nadmíru zajímavou přednášku mohou navštívit zájemci 21. května v Muzeu Královská mincovna v Jáchymově. Lubomír Zeman z Národního památkového ústavu v Lokti a Martin Volf z Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě na ní představí specifický historio- grafický fenomén pozoruhodného a jedinečného prostředí Krušných hor, kterým jsou krušnohorská horní města. Počátky hornických měst jsou předmětem studií a průzkumů stavebně-historických, archeologických, geologických i mineralogických.

Mezi městy zaujímá zvláštní postavení Jáchymov představují-

cí dynamický montánní a sídelní organismus, kde se v omezeném prostoru a čase odehrála strukturní změna, která předznamenala proměnu Krušných hor v raném novověku. Přednáška seznámí zájemce s novými, velmi zajímavými nálezy a objevy z počátků stříbrné horečky v Krušnohoří i samotném Jáchymově.

Přednáška se koná v rámci cyklu „Krušné hory – malé pohoří světového významu“ u příležitosti česko-německé nominace Hornické kulturní krajiny Krušnohoří/Erzgebirge k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO a v roce 500. výročí založení města Jáchymova. Začátek je v 17 hodin.

Jáchymovské náměstí kolem roku 1720

Výstava Bez hranic v Královské mincovně

Výstava „Bez hranic. Umění v Krušnohoří mezi gotikou a renesancí“ představila nedávno v Národní galerii v Praze umělecké neobyčejné kulturní bohatství krušnohorského regionu z období mezi lety 1250 a 1550. Z Národní galerie se výstava vrací zpět do regionu a je velkým úspěchem, že ji návštěvníci budou moci zhlédnout ve zmenšené podobě právě v Muzeu Královská mincovna v Jáchy-

mově. Výstava zde bude k vidění od 11. června do 18. září.

Vznik uměleckých památek gotiky a renesance byl různými způsoby spojen s báňskou činností a stříbrnou horečkou, které podmi- nily dynamický rozvoj krušnohorských měst a městeček a bohatnutí majitelů krušnohorských panství.

Jedna z částí výstavy bude věnována Jáchymovu. Návštěvníci se v autentických prostorách se-

známí s činností jáchymovské mincovny, s městskými privilegii vydanými králem Ferdinandem I. Habsburským či s vzácnými knihami upomínajícími na humanisticky a reformačně naladěné intelektuály působící v Jáchymově.

Výstava je velmi důstojným příspěvkem muzea k oslavám 500. výročí založení Jáchymova.

Lev Havlíček

Hudební pořad v Nejdku

V sobotu 4. června od 19 hodin proběhne ve velkém sále kina v Nejdku hudební pořad, v němž vystoupí hudebníci a zpěváci z Nejdku a Augsburgu – citeristka Berta Růžicková, pianista Aleš Vítek, dětský pěvecký sbor ze ZUŠ Nejdek, göggingenští hudebníci na dechové nástroje, citerista Karl Hahn a barytonista Kurt Schnürch.

Na pořadu se podílí město Nejdek, organizace Heimatgruppe „Glück auf“ z Augsburgu a z. s. JoN – Jde o Nejdek. Akci, jež se koná při příležitosti 25 let přátelských vztahů mezi městy Nejdek a Augsburg, finančně podpořil Česko-německý fond budoucnosti.

Hudebnímu večeru předchází výstava, která se věnuje vývoji česko-německých vztahů v minulosti s důrazem na region Nejdecka. Vernisáž začne v 18:30 hodin v přízemí radnice. Výstava bude následně v červenci a srpnu umístěna v čítárně Městské knihovny Nejdek.

Pavel Andrš

Hudební mosty
mezi městy
a

Nejdek Augsburg

**25 let
přátelských
vztahů**

Göggingenští hudebníci na dechové nástroje

Berta Růžicková (citerista)
Nejdek

Aleš Vítek (pianista)
Nejdek

Dětský pěvecký sbor ZUŠ Nejdek

Karl Hahn (citerista)
Augsburg

Kurt Schnürch (barytonista)
Augsburg

sobota 4. června 2016 od 19 hodin
velký sál kina v Nejdku
vstup volný

Město Nejdek

Heimatgruppe „Glück auf“

z. s. JoN - Jde o Nejdek

Finančně podpořeno

Anton Günther – nejvýznamnější představitel

Letos uplyne již 140 let od chvíle, kdy se na Božím Daru 5. června 1876 narodil krušnohorský písničkář a básník Anton Günther. Anton pocházel z deseti sourozenců, z nichž dva zemřeli již v dětském věku. On sám byl druhým potomkem paličkáře a kresliče paličkářských vzorů Hanse Günthera z Jáchymova, který si díky svému rodišti vysloužil přezdívku „Toler Hans“. Hans Günther byl velmi muzikální a o nedělích si přivydělával hraním v hotelu Neues Haus na hranici mezi Oberwiesenthalem a Božím Darem. Malý Anton jej často doprovázel, a tudíž se již v útlém dětství dostal do kontaktu s hudbou. Ta ho pak provázela celým jeho životem. Rodina Güntherových byla velmi chudá a nemohla Antonovi dopřát žádné hudební vzdělání. Místní muzikanti jej však naučili noty a hře na housle.

Anton Günther

Už jako malý kluk musel Anton pomáhat rodičům s výdělkem. Přivydělával si například pasením koz na loukách. Nejdůležitějším místem byl však pro něj a jeho sourozence les. Houby a borůvky totiž sbírali nejen pro vlastní spotřebu, ale také k dalšímu prodeji. Dále bylo potřeba udělat dřevo na zimu, přičemž na otop se používala i rašelina. Anton se tedy už od mala v okolí Božího Daru velmi dobře vyznal a ke svému domovu si vytvořil velmi silné pouto. V roce 1888 zemřela Antonova maminka a starost o velkou rodinu převzala jeho babička Anna Güntherová, rozená Hellová. Anton jako druhý nejstarší ze sourozenců musel

Rodný dům

babičce pilně vypomáhat. I proto mezi nimi byl velmi silný vztah, na jehož základě vznikla v roce 1905 píseň „Mei Grusmütterla“ (Moje babička), kterou Günther věnoval své milované babičce. V roce 1891 se Antonův otec oženil s Franziskou, ovdovělou Süssovou, která se dětem stala starostlivou maminkou.

Anton Günther začal školní docházku v božidarské škole,

v letech 1888 až 1892 pak chodil do měšťanky v Jáchymově. Pětikilometrovou trasu do Jáchymova a zpět chodil pěšky. Chtěl se stát lesníkem. Otec mu však i vzhledem k jeho nadání sehnal učednické místo litografa u Eduarda Schmidta v saském Buchholz, kde žil mezi lety 1892 až 1895. I přes relativní blízkost k domovu se mu po milovaných horách a lesu velmi stýskalo.

V roce 1895 však Krušné hory stejně opustil a odjel do Prahy. Tam začal pracovat u firmy c. k. Hoflithographie A. Haas. Naštěstí však nebyl jediným božidarským rodákem, který v Praze žil a pracoval. S Krušnohorci tady žijícími se často scházel. Společně si vyprávěli, co je doma nového, zpívali, a zaháněli tak stesk po domově. Anton Günther v té době již uměl hrát

Pohlednice s písní Můj rodný dům

Píseň Moje babička

krušnohorského písničkářství

S manželkou Marií

také na kytaru a jen ho mrzelo, že neexistuje více písní v krušnohorském nářečí. Při gravírování se jeho myšlenky často točily kolem rodného domu daleko na hřebeni Krušných hor, a tak vznikla v roce 1895 jeho první píseň „Drham is drham“ (Doma je doma). Na jednom ze srazů s Božidarskými měla píseň takový úspěch, že přichozí chtěli napsat text i noty. Günthera však napadlo doplnit text a noty příslušnou kresbou. Tak vznikla jeho první písňová pohlednice. V dalších letech přišli do Prahy tři Antonovi sourozenci, kteří se zde vyučili a posléze začali pracovat. Mladý muzikant tak žil i nadále v poměrně nuzných poměrech, jelikož sourozence musel i nadále podporovat. Pomalu a jistě však sílilo nadšení obyvatel Krušných hor pro jeho tvorbu.

Zásadní životní změny přinesl Antonu Güntherovi rok 1901, kdy jednak odmítl práci litografa v dánském Aarhusu a kdy po návštěvě svých dětí v Praze umírá 24. listopadu 1901 Antonův otec. Pěťadvacetiletý Anton se vrací na Boží Dar a stává se hlavou rodiny. Protože zemědělství se na hřebeni hor nikdy příliš nedaři-

lo, stal se pro něj dalším vítaným a poměrně dobrým příjmem prodej písňových pohlednic. Také si záhy vytvořil kontakty s různými krušnohorskými spolky a díky tomu byl zván na různé akce, a to i mimo Krušné hory. Gáží tak dostával i za svá vystoupení. Písničkář vždy vystupoval ve svém prostém vlněném obleku. Jeho písně, básně a příběhy jsou lidové, jednoduché, avšak přesto mají hluboký smysl.

V letech 1906 a 1907 byl Anton Günther pozván na Fichtelberg, kde zazpíval králi Friedrichu Augustu III. Saskému. V následujícím roce zpíval na Klínovci u příležitosti návštěvy arcivévody Karla Františka Josefa (pozdějšího císaře Karla I.).

Dne 9. července 1908 se Günther oženil s Marií Zettlovou, která mu porodila tři děti – Erwina, Marii a Irmgard. V té době koupil na Božím Daru malý domek. Opravdovým pozhánáním se však pro jeho rodinu stal rozmáhající se turismus. Byl totiž často zván do okolních restaurací, kde vystupoval před širokým publikem. Žáci mnohých krušnohorských škol dokonce jezdili na Boží Dar

na školní výlety, aby tady mohli naslouchat jeho písním. V roce 1911 pak zakládá na podporu chudých, starých a nemocných obyvatel Božího Daru nadaci, kterou nazval po svém otci „Toller-Hans-Stiftung“.

Život Güntherových mohl i nadále poklidně plynout, kdyby ovšem nezačala první světová válka. V roce 1914 musel i Anton Günther narukovat do rakousko-uherské armády. Zpočátku byl na srbské frontě. Po zranění nohy byl v letech 1916 a 1917 ošetřován v lazaretu v Chomutově. Po uzdravení sloužil v Litoměřicích. Na Boží Dar se vrátil až na podzim roku 1918. Ve válce však padl jeho bratr Julius. Zanechal po sobě ženu a tři malé děti, o které se teď musel postarat Anton. Dne 19. dubna 1919 umírá Antonova milovaná babička a nad jeho rodištěm se vznáší obrovská bída.

Po skončení války došlo k zásadním společenským změnám. Vzniklo Československo. I přesto, že nově vzniklý stát garantoval všem občanům stejná práva, stali se čeští Němci menšinou a byli znevýhodňováni. Anton Günther velmi trpěl nejen ztrá-

tou své domoviny, ale i jistou rozpolceností svého národa. Vzhledem k tomu, že ještě stále mohl volně přecházet hranici do Saska, vystupoval často v saských turistických centrech. Dostal však také pozvání do Vídně, Drážďan nebo Berlína. Jeho písně se staly krušnohorským pokladem, a to jak na české, tak na saské straně hor. Postupně mu začaly vycházet zpěvníky s notami pro různé hudební nástroje. Gramofonové desky a výstupy v rádiu jen dále přispěly k zachování jeho písní. Jeho hudba v krušnohorském nářečí se stala pevnou součástí německé lidové písňové tvorby.

Politické změny v Německu ve 30. letech znamenaly pro Antona Günthera značné omezení. Možnost, jak si v Sasku přivydělat, se velmi zúžila kvůli novým devizovým pravidlům. Nacionální socialisté chtěli Günthera zneužít ve prospěch svých zájmů, což ovšem odmítl. V červnu 1936, kdy oslavil své 60. narozeniny, dostal mnoho gratulací jak od jednotlivců, tak i mnohých spolků. O jeho jubileu informoval rozhlas i místní tisk. Božidarští spoluobčané mu při této příležitosti nechali na náměstí postavit pomník z kamenů a trav Božidarského Špičáku, který dodnes zdobí místní náměstí. V děkovném listě poděkoval všem gratulantům slovy: „Nejsem schopen v této šťastné chvíli na zname-

Boží Dar 2. května 1937

ní díky všem stisknout ruku, nemohu ani všem napsat. Ale všechny postavy a boží tvorstvo, o kterém jsem kdy zpíval ve svých písních, ať už bylo z hor či z údolí, z lesů i polí, z našich chudých domků, nebo z celé naší vlasti, to vše vám bude v mých písních rezonovat a vděčně plesat, i když já už tu nebudu.“

U příležitosti těchto narozenin založil Günther nadaci na podporu nezaměstnaných „Toller-Hans-Tonl Stiftung“. Kvůli

zhoršujícím se depresím však začaly jeho aktivity ve 30. letech pomalu slábnout. Dne 29. dubna 1937 odchází tento krušnohorský básník a muzikant dobrovolně ze života. Na poslední cestě na božidarský hřbitov jej 2. května 1937 doprovodily zástupy lidí.

Jeho celoživotní tvorba obsahuje množství rčení, básní a povídek. Složil na 140 písní, z nichž 86 vydal také na písňových pohlednicích. Zachovalé originální pohlednice jsou do-

dnes vyhledávaným a velmi drahým sběratelským artiklem.

I 79 let po Güntherově smrti patří jeho písně neodmyslitelně do repertoáru saských lidových písničkářů. Jeho dílo je nadčasové i hloubkou svých myšlenek. Jeho písně se v posledních letech dostaly do povědomí i v Čechách, a to hlavně díky překladům pana Nečase z Ostrova, který je v češtině také zpívá.

**text a foto: Ulrich Möckel
překlad: Lenka Löfflerová**

Foto s podpisem Antona Günthera

Každoroční zpívání písní Antona Günthera se letos uskuteční 5. června od 10:30 hod. v kostele sv. Anny na Božím Daru. V muzeu v Oberwiesenthalu se při příležitosti 140. výročí Güntherova narození koná výstava. Otevírací doba je od pondělí do pátku od 9:30 do 17:00 hod., v sobotu a v neděli od 10 do 13 hodin.

UDÁLOSTI AKTUALITY

Krušné hory na cestě do UNESCO: projekt pokračuje

Na městském úřadu v Krupce proběhlo 28. dubna setkání představitelů Ministerstva kultury ČR v čele s náměstkem ministra Vlastislavem Ouradou se zástupci českých obcí a krajů zapojených do projektu nominace Hornické kulturní krajiny Erzgebirge/Krušnohoří k zápisu na Seznam světového dědictví UNESCO. Jednání se krátce zúčastnil i ministr kultury Daniel Herman. Náměstek Ourada seznámil obce a kraje s tím, jak se bude pokračovat poté, co byla žádost o zápis Krušnohoří na prestižní seznam UNESCO po dohodě německé a české strany 8. dubna dočasně stažena, a ujistil je, že tento nadějný projekt má i nadále plnou podporu ministerstva.

Také saský ministr vnitra Markus Ulbig, do jehož kompetence spadá předložení žádosti na německé straně, řekl: „Hornická krajina Krušnohoří si pro své jedinečné kulturní dědictví zaslouží stát se světovým dědictvím. Moje ministerstvo bude regionu nadále pomáhat ve snaze získat titul světového dědictví. Jsem pevně pře-

svědčen, že region bude s podporou odborníků ICOMOS úspěšný.“

Jak jsme uvedli již v minulém čísle Luftu, stažení žádosti je výsledkem mnohaměsíčních jednání saských a českých odborníků s organizací ICOMOS, jež je poradním orgánem UNESCO pro hodnocení nominací. Experti ICOMOS potvrdili, že Krušnohoří má potenciál stát se světovým dědictvím, doporučili však žádost ještě v některých aspektech doladit. Úpravy se budou týkat především německé strany, kde bylo do nominace – s ohledem na systém památkové ochrany v Sasku – zahrnuto velké množství jednotlivých památek, jež mají často jen malý plošný rozsah. Tyto památky bude v některých případech třeba sloučit do větších plošných celků. ICOMOS naproti tomu vyzdvihl pojetí České republiky, která do nominace zařadila větší územní areály chráněné jako krajinné památkové zóny.

Organizace ICOMOS nabídla okamžitě po stažení žádosti pomoc při její úpravě. Už 27. května pro-

Setkání v Krupce 28. dubna 2016

běhne v Paříži další kolo jednání, při němž se ICOMOS vyjádří i k dodatečným informacím, jež německá a česká strana předložily už v únoru letošního roku, ale které ICOMOS ve svém posudku dosud nezohlednil. V polovině června pak navštíví Sasko dva experti ICOMOS, kteří během týdenní mise znovu posoudí výběr nominovaných lokalit. Není přitom vyloučeno, že zavítají i do české části Krušných hor. V úzké spolupráci s ICOMOS bude poté celá nominační dokumentace upravena tak, aby mohla být předložena Centru světového dědictví v Paříži

k novému posouzení již v nejbližším termínu, tedy do 1. února 2017.

Sasko-česká žádost o zápis na Seznam světového dědictví není zcela prvním případem, kdy organizace ICOMOS doporučila nominaci upravit a předložit později. Například přehraniční nominace „Architektonické dílo Le Corbusiera – vynikající přínos k modernímu hnutí“, podaná pod vedením Francie, byla na doporučení ICOMOS přepracována třikrát. Také památka „Hornická pánev Nord-Pas-de-Calais“ byla úspěšná až napodruhé.

text a foto: Michal Urban

Nejdečtí navštívili město Augsburg

Ve dnech 21. až 23. dubna pobývali v bavorském Augsburgu na základě pozvání primátora města dr. Kurta Gribla čtyři nejdečtí občané – starosta města Lubomír Vítek, Pavel Andrš ze z. s. JoN – Jde o Nejdek, Dita Miková z odboru kultury a Vladimíra Bolková, učitelka ze ZŠ Nejdek, náměstí Karla IV.

Po oficiálním přijetí během zasedání městské rady se Nejdečtí spolu s přáteli z Heimatgruppe „Glück auf“ odebrali do místní části Göggingen, kde navštívili mj. tamní krajanské muzeum. V dalších dnech proběhla například návštěva Fuggerei, nejstaršího sociálního sídliště světa. V rámci návštěvy také proběhla jednání o dalším rozvoji vzájemné spolupráce mezi oběma městy a spolkovými organizacemi.

Pavel Andrš

foto: Dita Miková

Společné foto před krajanským muzeem

KDYŽ SE ŘEKNE...

Dnes již málo používané slovo couk, staročesky cūk, nezapře svou podobou německý původ. Pochází ze středohornoněmeckého slova Zuc, popř. Zug, které má v dnešní němčině mnoho významů vycházejících z původního smyslu tah či pohyb tahem. Může tak jít o tah (komína, ptáků, lidí, figurkou aj.), průvod nebo tažení (vojsk) a Zug znamená samozřejmě i vlak. V jakém smyslu však bylo toto slovo převzato do češtiny?

Setkat s ním se lze nejčastěji ve staročeských báňských revírech, kde se ve středověku mísil český hornický lid s německým. Nejbohatší kutnohorský stříbrný důl Osel byl založen na Oselském couku, hlavní stříbrné doly v Jihlavě a Příbrami byly zaraženy mj. na Starohorském, resp. Vojtěšském couku. Stejně jako slovo Zug v německé hornické terminologii označuje slovo couk rudní

žilu – deskovité těleso obsahující dobytelnou rudu. Jak napsal už jezuita Jan Kořínek v roce 1675 ve svém díle Staré paměti kutnohorské, couk je „pramen stříbra aneb rud v zemi protažený“.

Na slovo couk je tak možné narazit například v Jirákových Kutnohorských havířích: „...tehda se nanovo naplňovalo Libušino proroctví o Horách: sešlyť podruhé a podruhé se opět povznesly. To zvláště za Jiříka blahé paměti, pak za krále Vladislava Jagellonce. Nejedna nový couk objeven, nejedna nový důl založen, mnohé šachty prohloubeny a mnohé štoly ve skále vysekány. Tovaryšstvo se množilo, doly se havíři jen hemžily a zbožný jejich zpěv rozléhal se z četných kaven.“

V Krušných horách, kde horníci v minulosti mluvili takřka výhradně jen německy, se počestěný couk neujal, navíc pro rudní žily

se zde používalo spíše slovo Gang (Erzgang), pro nahloučení většího počtu víceméně paralelních žil pak také termín Gangzug – žilný tah. Výrazem Gangzug se označoval i větší počet dolů založených na stejné žile. Takto mohlo vzniknout i jméno saské hornické obce Zug, dnes části města Freiberg.

Na Zug alias couk však lze narazit například i nad nádražím v Per-

ninku, kde nejmohutnější cínonosnou rudní žilu Maria Himmelfahrt (Nanebevzetí Panny Marie) označovali horníci také jako Unterer Zug (Spodní couk) a s ní paralelní, ale méně mocnou žilu jako Oberer Zug – Horní couk. I s tím vás seznámí Krušnohorská naučná stezka, již v těchto dnech dokončuje obec Pernink.

text a foto: Michal Urban

Dobývky na Spodním couku nad nádražím v Perninku

Couk

Drahokamy pro císaře – naleziště

Kaple sv. Kříže na Karlštejně (foto: Jan Rendek)

Příběh znovuoobjevení středověkého naleziště drahých kamenů nedaleko Ciboušova u Klášterce nad Ohří má parametry detektivního příběhu. Jeho první stránky napsal Ing. František Foltýn, který v roce 1983 našel na poli u Ciboušova velký křemen tmavě červené barvy – jaspis s žilkami ametystu. Jeho přítel, brusič kamenů Petr Machek, kámen rozřízl a vyleštil. Oslovil několik vědeckých kapacit. Se zájmem se setkal u předního českého mineraloga prof. Ing. Jaroslava Bauera, CSc., a také u geologa RNDr. Františka Skřivánka, který v té době byl zaměstnán v Státním ústavu památkové péče a ochrany přírody a pracoval na rekonstrukci karlštejnských kaplí. Tato šťastná shoda náhod

byla na začátku výzkumu, kterým skupina českých vědců prokázala totožnost kamenů z Ciboušova s kameny použitými při výzdobě císařských kaplí.

Karel IV. nechal nejvýznamnější kaple na Pražském hradě, na Karlštejně a německém hradu Tangermünde vyzdobit tzv. inkrustací. Stěny kaplí byly pozlacené a obloženy drahokamy – jaspisy, ametysty a chryzoprasy. Zatímco u chryzoprasů bylo naleziště známo (jsou jimi polské Slezské Žabkovice neboli Frankenstein), o původu dalších kamenů se pouze spekulovalo. Kronikář Václav Hájek z Libočan situoval naleziště kamenů do Podkrkonoší, tamní kameny ale vypadají jinak. Dlouhá léta spekulací

přerušil až náhodný nález na poli nedaleko Ciboušova.

V letech 1983–1984 byl na lokalitě Ciboušov proveden rozsáhlý archeologický průzkum Archeologického ústavu ČSAV pod vedením PhDr. Jaroslava Kudrnáče, CSc. Sondy prokázaly středověkou těžbu, datovanou zlomky keramiky z 14. a 15. století. Mladší období těžby z konce 15. století bylo vysvětlováno potřebou opravit obklady stěn ve Svatováclavské kapli, poškozených při opakovaném plenění v letech 1420 a 1421. Nejmladší stopy po těžbě na lokalitě zanechali italští prospektoři, kteří zde působili v 80. letech 18. století. V té době byly získané kameny odváženy do Itálie a tam používány k tvorbě mozaik.

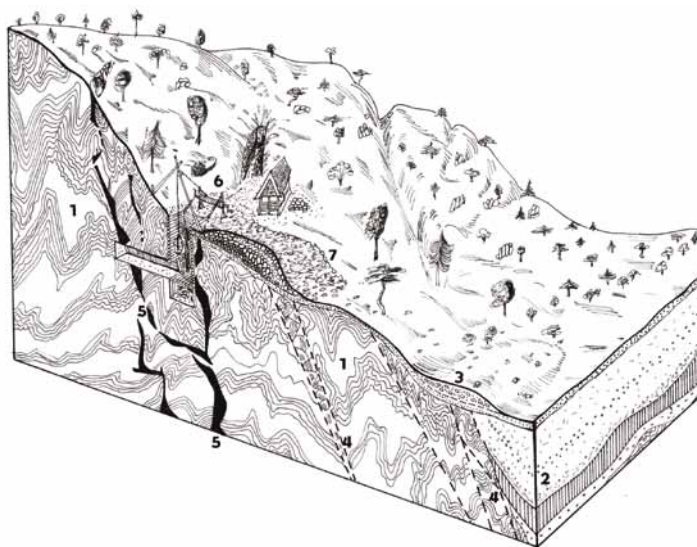
Současně s archeologickým průzkumem probíhal podrobný srovnávací výzkum nově získaných drahokamů s kameny použitými v době Karlově při výzdobě kaplí. Pro průkazné určení původu středověkých inkrustací nebylo možné pro vzácnost materiálu používat běžné metody petrografických a chemických analýz. Bylo proto použito nepřímých a nedestruktivních způsobů zkoušek, pouze výjimečně byly pro fázovou spektrální analýzu použity vzorky získané obroušením zubní lékařskou vrtačkou. Většina porovnávaných znaků se shodovala,

Ciboušov – současný stav (foto: Petr Liebscher)

a tak bylo po více než 600 letech prokázáno, že obklady z drahých kamenů v kaplích z doby císaře Karla IV. pocházejí z naleziště Ciboušov v Krušných horách. Náš kraj tímto přispěl k výzdobě nejposvátnějších míst v zemi.

U příležitosti výročí 700 let od narození císaře Karla IV. uspořádalo Městské muzeum v Kadani na kadaňském hradě výstavu Karel IV. a Kadaňsko (od 30. dubna do 28. září 2016, v květnu, červnu a září o víkendech a v červenci a srpnu otevřeno denně mimo pondělí od 10 do 17 hodin). Výstava přibližuje způsob těžby a zpracování drahých kamenů ve středověku, okolnosti dvou

Kresba středověké těžby drahokamů (František Skřivánek)

Výstava na kadaňském hradě (foto: Jindřich Domanja)

drahých kamenů v Ciboušově

návštěv císaře v Kadani a podobu města i kraje v druhé polovině 14. století. Muzeum přichystalo

také bohatý doprovodný program – přednášky vědeckých kapacit, zájezd na hrad Karlštejn v den

700. výročí narození císaře Karla, scénické čtení jeho životopisu, kostýmované prohlídky hradu, de-

gustace vín z českých vinařských oblastí a koncert historické hudby.

Petr Liebscher

Kdo to byl Johann C. Criginger

Odpověď na otázku v názvu článku se posluchači dozvěděli na přednášce, která se 16. dubna uskutečnila v Královské mincovně v Jáchymově. Osobu jáchymovského rodáka Johanna C. Crigingera (1521–1571), významného dramatika, teologa, učitele a hlavně kartografa, při ní přiblížila pracovnice Karlovy univerzity Lada Fenclová, která úspěšně zastoupila autorku paní Evu Novotnou.

V mládí studoval Criginger v Jáchymově u Johanna Matheisia. Od něj převzal řadu na tehdejší dobu revolučních myšlenek. Je dochována jeho dramatická báseň z roku 1538. V roce 1546 byl promován magistrem svobodného umění. Působil jako učitel v Horním Slavkově a v Marienbergu, kde ukončil svou životní dráhu. Nejdůležitější byla ovšem jeho činnost kartografa. Roku 1568 vytvořil mapu Čech, o rok později byla vydána jeho mapa Saska a Durynska. Následně podle dochovaných dopisů nabízel saskému kurfiřtovi vytvoření souboru map Saska. Jeho mapa Čech z roku 1568 se nedocho-

vala v původní podobě, je však součástí atlasu, který vytvořil významný vlámský kartograf Abraham Ortelius (1527–1598). Ten uvedl, že pro svůj atlas použil právě Crigingerovu mapu.

Crigingerova mapa posloužila i dalším nizozemským kartografům v 80. letech 16. století, v letech tzv. zlaté éry nizozemské kartografie. Další kopie, tzv. salzburská mapa, byla objevena až v roce 1930. Tehdy v Salzburku nedokázali určit, o jakou mapu se jedná, a obrátili se proto na Kartografický ústav Karlovy univerzity v Praze; podrobnou studii mapy provedl prof. Kuchař. Mapa byla z neznámých důvodů ostrižena

Výřez z Crigingerovy mapy Čech zobrazující okolí Karlových Varů

o část výzdoby na okrajích. Zůstala část českého lva, moravské orlice, saské orlice a znaku Dolní Lužice, podobizně císaře Rudolfa II. byla odstrižena část hlavy. Profesor Kuchař dospěl k závěru, že jde o pozdější kopii (asi z roku 1580) původní Crigingerovy mapy z roku 1568.

Na přednášce bylo dále provedeno podrobné srovnání mapy Orteliovy s mapou salzburskou. Dále bylo vysvětleno měřítko, podstatný parametr pro každou mapu (ukázané mapy měly tři měřítka), zobrazení řek, hor, měst, osad atd., ale také další údaje, jako je popis. Crigingerova mapa byla vůbec první, která udávala informace o městech. Ústí nad Labem je označeno jako město, kde již Labe opouští zemi, poznámka u Loun sděluje, že je zde velmi úrodná půda a nejlepší pšenice, u Pardubic je zmínka o výborných vepřích a u Chomutova o pěstování výborných ořechů.

Profesor Kuchař ovšem uvedl, že poznámky byly zřejmě doplněny později, neboť například těžba stříbra je uvedena u Českých Budějovic, ale ne u Jáchymova, kde se za Crigingerova života stříbro těžilo.

Na závěr byly předvedeny ukázky map z obsáhlé mapové sbírky Univerzity Karlovy v Praze včetně důležitých map Mikuláše Klaudyána z roku 1518. Tato mapa se stala důležitým podkladem pro pozdější kartografy. Popis na mapě je česky, Jáchymov (byl založen 1516) na mapě ještě není. Mapa je orientována tak, že jih je nahoře a západ vpravo. Mapová sbírka Univerzity Karlovy v Praze obsahuje 130 000 map, 2 000 atlasů a 85 globů. Sbirka byla prohlášena za státní, je z ní digitalizováno již 65 000 map, které jsou přístupné na www.mapovasbirka.cz a www.staremapy.cz.

**podle záznamu přednášky se
souhlasem přednášející
Jaroslav Ohech**

Mapa Čech z roku 1518 od Mikuláše Klaudyána (kolorovaný dřevorez 126 x 58 cm, sever je dole a západ je vpravo)

V sobotu 16. dubna uspořádalo skautské středisko Arnika pro veřejnost orientačně-poznávací městský závod družin O poklad Štěpána Šlika. Zúčastnilo se jej 61 soutěžících v 17 soutěžních družinách a třech kategoriích (12 dětských družin, tři rodinné a dvě dospělácké).

Pro družiny bylo připraveno deset stanovišť s úkoly a třicet otázek, za které se soutěžící snažili získat co nejvíce bodů. Návštěva stanovišť či odpovídání na otázky nebyly povinné, o vítězi závodu ovšem rozhodly získané body.

Na soutěžící během čtyřhodinového závodu čekaly tyto úkoly: poznávání historických osobností, poznávání předmětů spojených s hornictvím a Jáchymovem, házení na přesnost, různé logické úkoly, hledání významných hrobů na místním hřbitově, hledání stříbrných valounků v hlušině, vyvažování stříbra pomocí dvou-ramenných vah či skládání básní o Jáchymově. Ukázka těch nejzdařilejších:

Jáchymov je vesnička,
vede do ní cestička.

Dříve se tu těžil uran,
kdo to neví, ten je buran.

Voda je tu léčivá,
dost se za ní platívá.

Mají tu víc hotelů
nežli starých kostelů.

A až bude 1 000 let,
vrátíme se zase zpět.

Jáchymov je město uranu,
a ne žádné město buranů.

Razily se tu toлары
a ty jsou hezčí než dolary.

Jsou tu skvělé lázně,
radost o tom skládat básně.

Radioaktivní voda,
ležet v ní je pohoda.

Před altánem obří ucho,
ať je vlhko nebo sucho.

Tohle místo blahodárných pramenů,
na to jen tak nezapomenu!

I když soutěžícím celý závod ztěžoval vytrvalý déšť, nakonec se se vším statečně poprali. Pro všechny účastníky jsme měli vybudované zázemí – velký party stan, várnici s teplým čajem a malé občerstvení.

O poklad Štěpána Šlika

Účastníci závodu v cíli při vyhlášení výsledků

Vítězem v kategorii dospělých se stala družina My neběháme! (skauti z Nejdku) a vítězem rodinné kategorie družina Vlčí stopa (Jáchymov). V dětské kategorii byla vzhledem k velkému počtu účastníků vyhlašována první tři místa: vítězem se stala družina Tři borci (skauti z Jáchymova), na druhém místě se umístila družina Čudláci (ZŠ Chomutov) a na třetím místě družina Šlikovci (ZŠ Chomutov).

Všichni vyhlášení vyhráli hodnotné ceny a ti ostatní alespoň několik

upomínkových předmětů k oslavám 500. výročí založení města.

Celý závod bychom nemohli uspořádat bez pomoci ochotných lidí, kamarádů a známých. Speciální dík patří panu Karlu Kostkovi za zapůjčení a stavbu party stanu, městu Jáchymov za finanční podporu akce, servisnímu týmu závodu za jeho zajištění a všem 15 rozhodčím na stanovištích za pomoc. Děkujeme!

Tomáš Barth, vedoucí střediska

Soutěžní družina Tři borci – vítěz v dětské kategorii

Jáchymovský slet čarodějnic

V sobotní podvečer 30. dubna se v Jáchymově slavil čarodějnický rej. U Šlikovky se sešlo mnoho malých i velkých čarodějnic a čarodějů. V průběhu večera se hrála spousta čarodějnických her, poslouchala hudba, hodovalo se na opékaných buřtech, klobásách či pikantním grilovaném hermelínu. Jelikož si v letošním roce město Jáchymov připomíná 500 let od svého založení, narazilo se i výroční „pětistovkové“ jáchymovské pivo, které samozřejmě ochutnali pouze dospělé čarodějnice a čarodějové. Celý večer byl plný smíchu, zábavy a poslední čarodějnice odlétaly na svých košťatech až po půlnoci.

Anna Plačková

Krátce před odletem

Řezbářský víkend aneb Perninský masakr

Motorová pila bude mít druhý červnový víkend v Perninku hlavní slovo nejen jako pracovní pomůcka dřevorubce, ale hlavně jako umělecký nástroj při tvorbě soch. Renesanční genius Michelangelo tvrdil, že v každém kameni je ukryta socha a je jen třeba ji osvobodit od toho balastu kolem. Nepochybně to platí i o dřevu a sami se budete moci přesvědčit na vlastní oči, že je tomu opravdu tak. Do Perninku dorazí zástupci ECHO Carving Czech Teamu, kteří jsou mágy v tom nejlepším slova smyslu. Jejich motorové pily dokážou osvobodit nádherné skulptury ze zajetí kmenů.

Lídr týmu Radek Smejkal pořádá pravidelně kurzy řezbářství motorovou pilou. Několika takových kurzů se zúčastnil i abertamský truhlář Antonín Dorazin. Jak sám prozradil, původně je chtěl absolvovat proto, aby zpestřil vlastní

výrobky drobnými plastikami, ale nový směr v opracování dřeva ho naprosto pohltil.

Pro divácké zpestření bude zároveň přichystána soutěž v tzv. speed carvingu (vyřezávání na čas), při níž řezbáři během krátkého časového limitu (60 minut) vytvoří před zraky diváků další zajímavé sochy. Motorová pila se zároveň představí jako klasický dřevorubecský nástroj. V sobotu předvede svou krátkou exhibici Miroslav Chrust – vítěz v kategorii kácení na ložském mistrovství České republiky v práci s motorovou pilou. Kácet stromy sice nebude, ale atraktivní odvětvování na čas jistě ukáže.

Perninský masakr bude odstartován v pátek 10. června v 17 hodin a vyvrcholí v neděli 12. června vernisáží a předáním soch.

Těšíme se na vaši návštěvu!

**za Aktivní Pernink
Martin Liška**

Program Perninského masakru

Pátek 10. 6. 2016

18:00 – seminář Radka Smejkal

19:00 – prezentace filmů Petra Mikšíčka

Sobota 11. 6. 2016

10:00–11:00 hod. – dřevorubecská exhibice Mirka Chrusta, vítěze ložského mistrovství republiky

13:00–15:00 hod. – doprovodný program pro děti

14:00–15:00 hod. – opakování dřevorubecské exhibice Mirka Chrusta

15:00–16:00 hod. – řezbářský kurz pro příchozí zájemce pod vedením Radka Smejkal

16:00–17:00 hod. – soutěž mistrů speed carving – soutěž v rychlořezbě

od 18:00 hod. – o zábavu se postarají bluegrassová kapela Bluetet a country kapela 4R

Neděle 12. 6. 2016

13:00–14:00 hod. – vernisáž, slavnostní ukončení

Kurz řezbářství

Jeden z nejnovějších výtvorů Tondy Dorazina

Promítání Norberta Webera

Sousedské vyprávění o dolu Mauritius

Týden před začátkem nové návštěvní sezony v dole Mauritius proběhl v komunitním centru „Krušnohorka“ v Perninku sousedské posezení, při němž jsme měli možnost poslechnout si poutavé vyprávění Marka Nersy o historii, současnosti i budoucnosti tohoto dolu. Zároveň Norbert Weber promítl desítky zajímavých fotografií z míst, kam se běžný návštěvník nedostane.

Velice zajímavá přednáška zástupců Spolku přátel dolu sv. Mauritius proběhla v komorním počtu návštěvníků, ale o to víc bylo vyprávění osobnější a bezprostřednější. Jejich nadšení pro důl Mauritius utvrdil všechny v jedinečnosti díla a pobídl k jeho návštěvě.

Martin Liška

Promenádní cesta Roseggerweg u Jáchymova

Z Jáchymova do Ostrova vedla kdysi Mlýnským údolím v délce tří kilometrů promenádní cesta Roseggerweg, nazvaná podle známého rakouského spisovatele a básníka Petera Roseggera (1843–1918). Její český název Severinova stezka odkazuje na prvního ředitele hotelu Radium Palace Severina. V současnosti obnovovaná promenáda prochází místy, kde lze nalézt pozůstatky po důlní činnosti a mnoha mlýnech, které k Mlýnskému údolí neodmyslitelně patřily. Od konce Jáchymova bychom napočítali k Ostrovu celkem jedenáct vodních děl.

Promenádní stezka Roseggerweg v minulosti

O tomto údolí jsme již na stránkách Luftu psali (viz Luft 4/2014, 6/2015). Tentokrát vás zveme na výlet po stezce, která se po mnoha letech obnovuje a letos vedle drobných úprav bude vybavena informačními tabulemi a deseti lavičkami na původních kamenných nohách. Cesta začíná u hotelu Radium Palace a vede po pravé straně potoka lesnatou stráně do Horního Žďáru. Zde můžeme přejít přes státní silnici a po cyklistické stezce postavené na místě železniční trati se vrátit zpátky do Jáchymova k bývalému nádraží, které stálo přímo naproti Radium Paláci.

Pod parkovištěm hotelu lze pozorovat tři mostky, z nichž třetí, nejvýše proti proudu, vedl původně do dvora Moučného mlýna patřícího Radimu Fruchtlovi. Nad

ním stávala továrna na uranové barvy. Odpadní voda z Moučného mlýna sloužila jako pohon Panského mlýnu, který stojí dodnes u silnice na počátku promenádní cesty. Na jeho výstavbu bylo použito dřevo, jež měli v roce 1520 připravené dominikáni pro stavbu kláštera, který chtěli zřídit na místě, kde dnes stojí Radium Palace, ale v převážně protestantském Jáchymově nenašli pochopení a klášter nakonec nebyl vybudován. Mletí v mlýně skončilo v roce 1908 a roku 1910 získal objekt do vlastnictví Radium Palace. V roce 1925 přešel mlýn do rukou státu a od roku 1956 jej drží Lázně Jáchymov. V dochovaných objektech původně sídlila lázeňská údržba a zahradnictví. Do dnešních dnů poskytuje útočiště údržbě Léčeb-

Zimní radovánky v únoru 1906, v pozadí Panský mlýn (Herrenmühle)

ných lázní Jáchymov a v areálu se nachází i minigolfové hřiště.

Privilegiem níže položeného Maderova mlýna bylo vaření piva. Byl to jediný mlýn v okolí, jenž měl vantroky přes potok. Roku 1930 byl vyrazen z katastru nemovitostí a zbořen. Z původního mlýna, který se tyčil nad vilkou u silnice, nezbylo prakticky nic. Dochovala se pouze část náhonu, kterou můžeme najít u čistírny odpadních vod.

Odvodňovací štola

Ještě ke konci těžební činnosti, ale i v následujících letech za tzv. lázeňské éry proběhly v jáchymovských dolech významné důlně-stavební práce. Roku 1961, po ukončení těžby na dole Svornost, byla na patře Daniel vyražena nová što-

la Curie, jejíž celková délka včetně překopů dosahuje 2 390 metrů. Štola Curie slouží k efektivnějšímu transportu radioaktivní vody z dolu Svornost do lázeňských objektů. Čerstvě položené potrubí nahradilo vodovodní řad ve staré dědičné štole Daniel. Za účelem lepšího čelení přívalu důlních vod, zejména v jarním období, kdy hrozilo zatopení dolu Svornost, byla v letech 1979–1983 na bývalé stařině v důlním poli Leopold jižně pod Jáchymovem vyražena tzv. Nová odvodňovací štola, směřující na patro Daniel dolu Svornost, která plně nahradila již nevyhovující úsek dědičné štoly Daniel.

Kousek pod odvodňovací štolou, kde v dnešní době voda z této štoly pohání malou vodní elektrárnu provozovanou Lázněmi Jáchymov,

Maderův mlýn (Madermühle) a vilka pod ním

Peterův mlýn (Petermühle)

Stavba malé vodní elektrárny

je na skále vytesán nápis jako memento vstupu tří mužů do první světové války. Bližší osudy těchto lidí nejsou doposud známy, pouze jejich jména: A. Slepitschka, A. F. Günther, W. Vogl.

Při pohledu ze stezky dolů můžeme spatřit zbytky náhonu, který pečlivého pozorovatele přivede k pozůstatkům Peterova mlýna, jenž se mohl též pyšnit pivovarnickým privilegiem. Mlýn, jehož vznik byl na základě dendrochronologického průzkumu datován

k roku 1532, byl v pozdější době vybaven dvěma koly na třech složeních. Později obdržel turbínu s výkonem 15 koňských sil (turbína dosahovala celkového spádu 6 metrů). Zůstalo kolo 4 metry vysoké a mimo tradičních mlynářských aktivit se zde usídlila i pila. Díky své velikosti dosahoval mlýn nejvyšší produktivity v okolí. Od léta 1877 sloužil k užítku Josefa Schöfela. Do dnešní doby se dochovaly zbytky středověkého zdíva a původní kamenná kašna na turbínu.

Po druhé světové válce byl objekt přestavěn na sklad léků. Při protržení hráze Jezírka došlo k vyplavení chemikálií a léků do potoka, v důsledku této havárie byl sklad zrušen. Následovala továrna na zpracování plastů, po jejímž krachu celá nemovitost chátrala a zloději kovů se dopouštěli vyřezávání střešních konstrukcí. V roce 2011 byla ukradena turbína a přírodní potrubí. Nakonec došlo i k samovolné destrukci zdíva. Město Jáchymov v současné době zvažuje

demolici areálu při zachování historického zdíva.

Dále po proudu Jáchymovského potoka se nacházel hamr na železo, přeměněný vlivem ekonomické situace později na mlýn na obilí (tzv. Horní Spenklerův mlýn) a následně na pilu. Od roku 1932 byl nájemcem Jakub Wondraschek, jenž zde provozoval pilu na výrobu šindele. Mlýnu pomáhalo pět metrů velké kolo. Dále objekt sloužil jako obytný dům. Po válce zůstal mlýn neobydlen a po-

Horní Spenklerův mlýn (Obere Spenklermühle)

Trinksův mlýn (horní papírna)

Dolní Spenklerův mlýn (Untere Spenklermühle)

stupem času kompletně zchátral. Roku 2013 postavil na tomto místě Martin Hanč malou vodní elektrárnu. Pan Hanč se v současné době snaží o záchranu části pozůstatků původního hamru.

Horní a dolní papírna

Další dva mlýny sloužily jako papírny a pracovaly na společném náhonu. První zmínku sledujeme již v roce 1546, kdy byl doložen vodoznak. Roku 1598 koupil papírnu Adam Abt, člen významné papírenské rodiny Abtů. Vyráběl pevný a silný papír, který byl považován za nejlepší v Českém království. Celá produkce se později vyvážela do Leidenu v Nizozemsku, kde se z ní vyráběly bankocetle – papírové peníze habsburské monarchie. Papír byl tak kvalitní, že z jednoho archu v Leidenu dělením vrstev vyráběli archy dva. Několik svých děl napsal na tento papír i Johann Sebastian Bach. Obě papírny v minulosti tvořily významnou a přísně dodržovanou hranici – nikoliv státní, ale jazykovou. Zatímco v dolní papírně se ještě hovořilo chebským nářečím, v horní papírně se přísně dodržoval hovor jáchymovským krušnohorským nářečím.

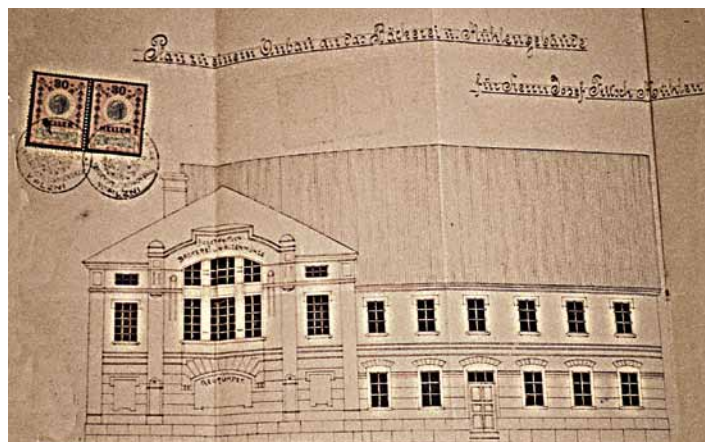
Horní papírna sloužila do roku 1931 a poté se změnila na pilu. Bylo zde kolo vysoké 4 metry na 500 litrů. Šířka kola dosahovala metrů dvou, bylo to nejvýkonnější kolo v okolí. Později se zde provozovala výletní restaurace, jež se stala vyhledávaným místem korzujících lázeňských hostů. Dnes si zde můžeme pochutnat ve známé restauraci U Vlčků.

Taktéž dolní papírna pracovala po dlouhou dobu, naposledy jako pila, která byla v provozu ještě v polovině minulého století. V areálu se nacházelo 5 metrů vysoké kolo a posledními vlastníky byli Maria a Alfred Blahovi. V současnosti zde probíhají rekonstrukční práce a objekt je znám jako penzion MUT.

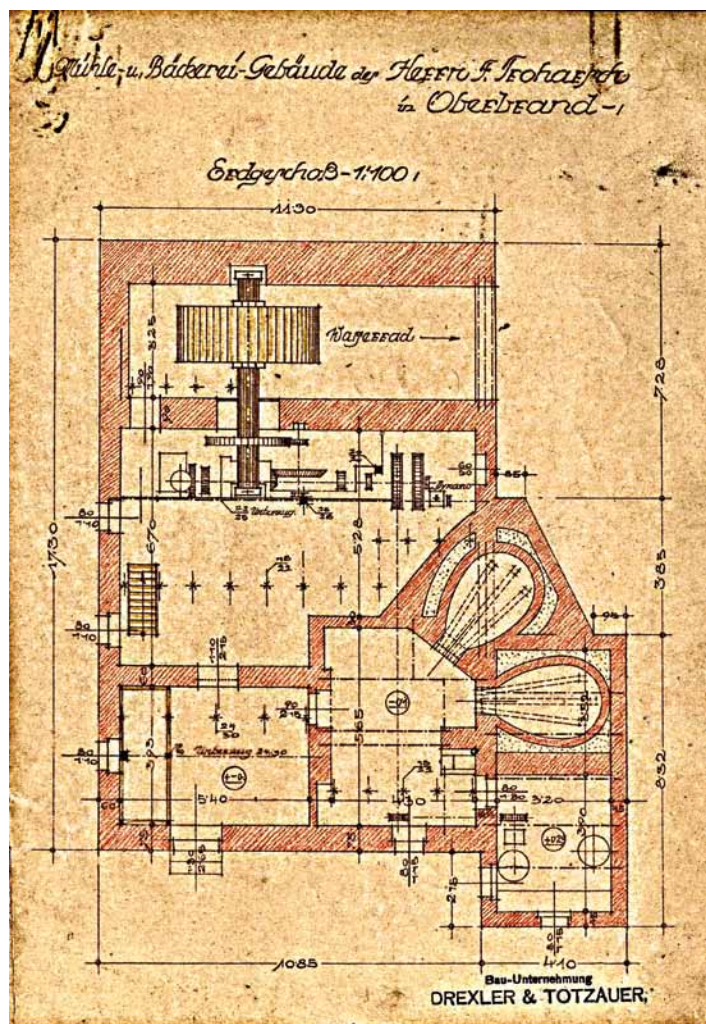
Poslední mlýn na této straně potoka před obcí Horní Žďár byl hamr na železo. První zmínka o něm je z roku 1726. Později šlo o mlýn na obilí, od roku 1919 se zde vyráběl elektrický proud. Od roku 1927 objekt vlastnil stavitel z Jáchymova Franz Rehm, který zde provozoval pilu. Nejdříve byla používána dvě kola na dvou složeních a poté jedno kolo 5 metrů velké.

Zemědělská usedlost

V místě podniku Subterra (dnešního Silosystému) stála zemědělská usedlost užívající vodní kolo na horní vodu k pohonu mlátičky. Na místě domu č. p. 28, pod restaurací U Václava, stával mlýn na mouku s 4,1 metru vysokým kolem, kovárna a hostinec. Roku 1887 byl prodán v exekuci, v roce 1901 zde byla pekárna. Dům č. p. 5 stával pod hotelem Subterra na původním toku potoka za mostkem směrem na Arnoldov. Mlela se zde mouka. Po válce se zde vykupovalo obilí, fungovala tu čistička i sušárna. Roku 1910 byla postavena pekárna na pečení černého chleba s dvěma pecemi. Byla vystavěna dvě kola a dvě složení 6 lóktů vysoká, poslé-

Plán přístavby Moučného mlýna

Půdorys mlýna U Václava (Grünesmühle)

ze zůstalo osamocené kolo 4,8 metru vysoké a nakonec turbína Michel-Ossberg.

Obnovu stezky sponzorují Léčebné lázně Jáchymov a.s., Firma La Nova Consulting, Ostrováci.

cz., Nadace St. Joachim. Již v současnosti stezka ožívá a těší se čím dál větším zájmu, což nám dělá obrovskou radost.

Lubomír Zeman, Martin Hanč a Vladimír Kříž

Divadlo uprostřed přírody

V neděli 8. května jsme se opět sešli v „Údolí mlýnků“ na jeho již šestnáctém otevření. Po dlouhé době porušilo tradici jak počasí, tak také hokejové mistrovství. Takže jsme měli ničím nerušený krásný den a přišlo hodně návštěvníků, kteří ocenili odpolední procházku s občerstvením a programem. Kromě nově nainstalo-

vaných mlýnků jsme mohli zhlédnout vystoupení dětí z mateřské školky v Jáchymově i divadelní vystoupení „O Jeníčkovi a Mařence“ v podání plzeňského Divadla strašidel.

V soutěži o nejhezčí mlýnek bojovalo sedm mlýnků, jeden hezčí než druhý. A kdo vyhrál? Losovalo se třetí, druhé a první místo. Na třetím

Jeden z oceněných mlýnků

místě se umístila Emma Týcová, druhý byl Dominik Thomayer a první místo vyhrál keramický mlýnek Milany Pincové. Ceny předávala místostarostka Ingeborg Štiková. Všichni účastníci obdrželi pamětní list a vítězové malý vodnický dárek. Na mlýnky se můžete jít podívat příjemnou procházkou do „Údolí mlýnků“.

Poděkování patří všem, kteří se podíleli na přípravě: Informačnímu a kulturnímu centru Jáchymov, SDH Jáchymov, mateřské školce za vystoupení. Za úklid okolí mlýnků patří veliké poděkování panu Vladimíru Křížovi a oostřelcům.

Anna Plačková

Rdesnová polévka z Krušných hor (původní recept od tajemné Marcebily)

Rdesnová polévka se vaří pouze na jaře, je to ryze sezonní záležitost. Na této polévce lze dobře ukázat, jak naši předkové využívali bylinky z okolní přírody. Pokud je známe, můžeme si to také dovořit. Rdesno hadí kořen je typické pro vlhké horské lou-

**Rdesno hadí kořen
(foto Ulrich Möckel)**

ky, které v červnu téměř zrůžoví jeho květenstvími. Na jiných místech lze v tuto dobu nalézt i květy sedmikrásky chudobky. V supermarketu ani žádném jiném obchodě listy rdesna a květy sedmikrásky neseženete.

Suroviny

Brambory, hladká mouka, sůl, polévkové koření, listy rdesna hadího kořene, květy sedmikrásky chudobky, pažitka, vejce, voda

Postup

Natrháme košíček jarních listů rdesna hadího kořene, doma sloupneme řapíky se žilnatinou z listových čepelí, listy propláchneme a dáme povařit přibližně na deset minut. Poté je nahrubo nakrájíme a vložíme zpět do vývaru. Mezitím uvaříme na kostičky nakrájené brambory, jejichž množství si při-

pravíme podle počtu strávníků. Uvařené brambory spojíme s již připraveným vývarem a vše osolíme. Polévku přivedeme k varu, přidáme zakysanou smetanu s rozkvedlanou hladkou moukou. Zfedit ji můžeme dalším vývarem z brambor. Na závěr podle počtu strávníků vložíme ztracená vejce. K dochucení a ozdobě máme pažitku, květy sedmikrásky nebo další bylinky

podle našich znalostí, možnosti a mlsného jazyčku.

K objevení, připomenutí a obnovení již zapomenutých jídel a jejich propojení se současnými trendy v gastronomii vznikl přeshraniční projekt Ziel 3/Cíl 3 „Kulinářské zážitky v Krušnohoří/Erzgebirge“, který je zpracováván žáky, učiteli a projekto- vými partnery SOŠ a SOU Nejdek.

**Josef Dvořáček,
SOŠ a SOU Nejdek**

Listy rdesna a květy sedmikrásky (foto Josef Dvořáček)

Jáchymovská lékárna aneb další příběh pro Marcebilu

Dnes vám povím jeden poněkud opomíjený příběh z dějin Jáchymova. Opomíjený možná i proto, že se k němu zachovalo jen velmi málo písemných záznamů a část příběhu je nutné poskládat z nepřímých odkazů. Přitom však jde o příběh s jedním českým a s jedním patrně i celosvětovým „nej“.

Není to příběh konkrétní osoby, ale jednoho krásného historického domu a osob, jejichž osudy se s osudem domu protnul. Mluvíme o domě č. p. 131 na náměstí, který byl postaven v roce 1520.

V roce 1526 zde dr. Georg Sturz založil první lékárnu v Českém království. Už v roce 1527 se však Sturz rozhodl Jáchymov opustit, a své místo městského lékaře a lékárníka proto nabídl Georgiu Agricolovi. Agricola se do Jáchymova přistěhoval roku 1527 a kromě lékařské praxe se začal zajímat o tehdy vzkvétající doly v okolí Jáchymova a nerosty v nich dobývané, neboť věřil v jejich léčebné účinky. V tomto období sepsal svůj první mineralogicko-hornický spis, který byl zároveň prvním tištěným spisem o Jáchymovu. V roce 1530 předal Agricola žezlo jáchymovského lékárníka dál. Další řada lékárníků, jichž bylo až dosud více než dvacet, nám z větší části tone v mlze zapomnění. Tu se ale právě snažíme trochu rozptýlit.

Lékárna se až do roku 1852 patrně nazývala prostě jen lékárna. Tedy spíš Apotheke. Toho

Jáchymovská lékárna

roku ji koupil Johann Woraczek z Prahy a dal jí jméno Apotheke zum schwarzen Adler – lékárna U Černého orla. V roce 1918 se stal lékárníkem Mgr. Ph. Hugo Zulauf ze Žatce a lékárna dostala jméno Radium Apotheke. Hugo Zulauf společně s výtvarníkem

Gellertem dal lékárně do znaku permoníka, kterého můžete dodnes vidět nad portálem a který se stal obchodní značkou všech lékárníkových produktů. A že jich nebylo málo! S permoníkem je spojená i historka z období vlády jedné strany. Po opravě fasády dělníci rozsvítili krystal v permoníkových rukou. Světlo krystalu rozdráždilo jednoho soudruha natolik, že okamžitě nařídil dělníkům, aby světlo zhasli. Co bylo zdrojem jeho zloby, však nemám tušení.

K lékárně se váže také úsměvný detektivní příběh z bouřlivé doby po roce 1948. Tehdejší lékárník chtěl využít radonové a uranové horečky a začal prodávat radonové oplatky. Jaké bylo jeho překvapení, když ho přišla zatknout tehdejší policie za rozkrádání národního majetku. Policie totiž usoudila, že radioaktivní materiál nelze získat legálním způsobem a že jej tedy musí v Jáchymově z dolů krást. Lékárník se pak horko těžko hájil, že jde jen o název a že vyrábí úplně obyčejné oplatky.

Lékárna si pak prožila socialistické časy, kdy chvíli fungovala i jako zdravotnické středisko. Po přesunu střediska koncem 80. let do nových prostor jako lékárna na čas skončila. Po roce 1989 si vytrpěla roky bouřlivého kapitalismu, ale na rozdíl od jiných, méně šťastných objektů alespoň přežila.

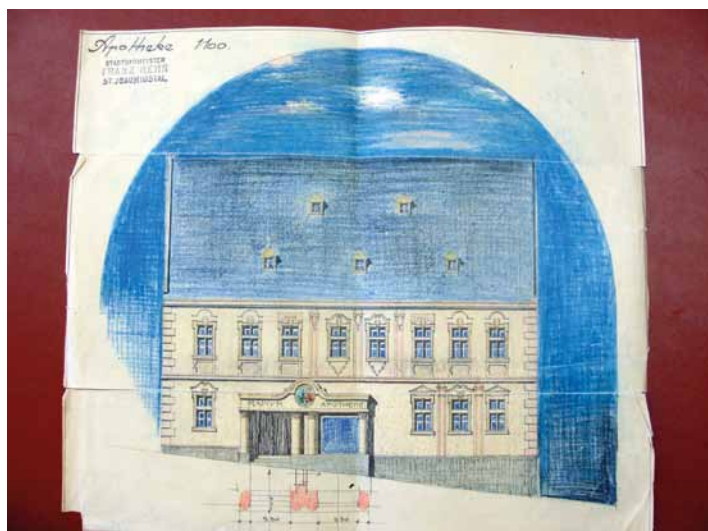
K dějinám lékárny je potřeba připomenout ještě další jáchymovské a patrně i celosvětové „nej“. Vzniklo zde totiž něco na způsob první zaměstnanecké zdravotní pojišťovny. Majitelé Jáchymova, hrabata Šlikové, byli velmi prozíraví a patrně i prohnání, ale o své lidi se dokázali na svoji dobu velice dobře postarat. Poskytovali jim nejen odborné vzdělání, ale i zdravotní péči při pracovních úrazech zdarma. Dokonce zavedli i první předpisy v oblasti bezpečnosti práce. Tyto předpisy byly první svého druhu na světě – to je další „nej“, ovšem to se našeho příběhu dotýká jen letmo.

Co se jej týká, je další velmi významná, i když dosud málo

Permoník v portálu

Stavební výkres lékárny

doceněná osoba z Jáchymova. Tou osobou byl RNDr. Jan Hloušek, který v lékárně strávil část svého života. Bohužel zde jako student při požáru v 70. letech přišel o svou sbírku minerálů. Tu měl naštěstí během svého života možnost obnovit a rozšířit a my se z ní můžeme těšit v Muzeu Královská mincovna v Jáchymově.

Lékárna je historický dům, kterému bych chtěl vrátit jeho zasloužený původní lesk. Jáchymovu musí jeho lesk vrátit jáchymovští obyvatelé – to nikdo jiný neudělá.

Dům samotný v sobě ukrývá stavební opěrné prvky, které zatím zřejmě nebyly jinde zdokumentovány. Lze tu najít gotický

portál, raně renesanční portál, černou kuchyni, veliký měšťanský byt a velký sklep. Barokní štuky patrně skrývají ještě mnohem starší renesanční trámoví. Svým rozsahem se dům vymyká běžným jáchymovským domům ze stejného období.

Narazil jsem tím na další jáchymovskou zajímavost. Domy byly stavěny původně osobami, které zde zpočátku jen podnikaly, avšak bydlely často jinde. Proto se v přízemí vyskytuje nejen prodejna či dílna, nýbrž ještě něco jako dnešní kanceláře. A tak vznikly vlastně první kancelářské domy. Rekonstrukce takového objektu je poměrně náročná, ale velmi zajímavá práce. Často narážíme na věci, o nichž nevíme, k čemu slou-

žily. Objevujeme krásné původní stavební prvky nebo dokonce narážíme na místnost, o níž jsme dosud nevěděli. Tolik k tomu, co bylo a je.

Do budoucna v první řadě hodlám vrátit lékárně původní účel – což je přírodní lékárna s bylinkami a různými léky, z dřevě většiny na přírodní bázi. K tomu je zde prostor pro řemeslné i jiné dílny. Objekt bude sloužit i jako galerie, ateliér, místo pro setkávání a diskutování. Plánuji zde divadelní hry malého rozsahu, komorní koncerty atd.

Zvu všechny šikovné lidi ke spolupráci, jednorázové, občasné i trvalé. Pokud umíte nějaké řemeslo a chtěli byste je ukázat nebo i prodávat své produkty, budu rád za kontakt. Často by se totiž ti nejšikovnější z vrozené skromnosti sami nikdy neozvali. V lékárně plánuji i malou restauraci, jež bude celému domu poskytovat zázemí –

jak to ostatně za starých časů fungovalo, i když možná ne úplně jako veřejná restaurace.

Takže hledáme kuchaře, řemeslníky, bylinkáře, zkrátka kohokoliv, kdo v sobě cítí, že by mu práce na něčem takovém činila potěšení. Pokud se dokážete s mými záměry ztotožnit, připojte se. Velmi rád bych s vaší pomocí symbolicky rozsvítil krystal v ruce našeho permoníka. Pak už bude na každém, jestli světlo bude, nebo nebude chtít vidět.

Takže ještě jednou – hledáme spolupracovníky. Práce je zde dost a dost. Pokud práci hledáte nebo byste svou současnou vyměnili, napište. Na vaše připomínky, náměty a kontakt se těším na e-mailu fs@nejstarsilekarna.cz.

František Sentenský

Nález malby z 19. století, renesanční portál, sklep, barokní štuky v přízemí

Okrsek Klíny krušnohorské horské služby

Členové okrsku Klíny (2015)

Okrsek HS Klíny se nachází ve východní části Krušných hor v obci Klíny rozkládající se ve výšce 702 až 812 m n. m. a je vzdálen pouhých 6 km od Litvínova. V současné době je tvořen dvěma stanicemi HS – stanicí Klíny a stanicí Český Jiřetín.

Český Jiřetín je příhraniční obcí ležící při soutoku Flájského a Bystrého potoka a vzdálenou 15 km od Klínů.

V obou obcích tepe převážně sportovní život. V zimním období zde najdeme udržované běžecké stopy, jež jsou součástí Krušnohorské bílé sto-

py. V obou lokalitách fungují lyžařské areály vybavené umělým zasněžením. Především středisko Klíny patří k nejmodernějším areálům své velikosti v České republice s celoročním využitím jak ke sportovním aktivitám, tak k rekreačním účelům. Lyžování zde má dlouhou historii. Ve zdejší lyžařském oddílu například lyžoval a na jeho činnosti se podílel náš úspěšný olympionik Kurt Henrich, který obsadil 7. místo ve sjezdu na ZOH 1956 v Cortině d'Ampezzo.

První zmínka o fungování horské služby ve zdejší lokalitě v samostatné formě pochází ze 70. let minulého století, kdy došlo k oddělení od okrsku Bouřňák. Zpočátku byla v provozu pouze stanice v Klínech, zhruba o tři roky později i stanice v Českém Jiřetíně. K zakládajícím členům patřili Josef Kalina, Alois Weber a Josef Frydrych. Dalším zlomovým obdobím byl rok 1984, kdy nevyhovující prostory staré chaty nahradila nová, plně

vybavená služebna horské služby. Celou historii činnosti v okrsku HS Klíny provází vřelé vztahy v obou lyžařských areálech, ale především spolupráce a přátelské vazby členů okrsku. Je obdivuhodné, že ani probíhající generační výměna tyto vazby nijak nenarušila.

Jaromír Holub, HS Klíny

Cvičení letecké záchranné služby a HS Klíny (2012)

Letošní druhá květnová neděle (8. května), tedy Svátek matek, patřila v Merklíně všestranným sportovcům. Konal se zde čtvrtý ročník Krušnohorského duatlonu, závodu zařazeného do Poháru Karlovarského kraje v triatlonu.

V dopoledním hlavním závodě pro dorost a dospělé na závodníky čekaly v těžkém terénu tratě 5 km běhu, 17 km na horském kole a nakonec ještě další 3 km běhu. Tratě, které svou náročností nemají široko daleko obdoby, připravil organizátor povedené akce, merklínský patriot Michal Landiga, se svým synem Martinem a s podporou kamarádů z triatlonového oddílu Slavia Karlovy Vary.

Za velmi příznivého počasí borci a borkyně vyběhli od merklínského nádraží ke koupališti, aby odsud překonali strmé stoupání vysoko nad Merklín, proběhli se lesem k Oldřiši a vrátili se prudkým seběhem zpět k nádraží. Zde nasadili na kola a vydali se zdolávat kilometry a výškové metry. Na trati je kromě dvou brodů, kořenových a kamenitých lesních cest, těžkých stoupání a technických sjezdů čekaly i nádherné vyhlídky do údolí. Po návratu po cyklostezce od Hroznětína si na závěr „stříhli“ ještě mírně zkrácený běžecký okruh, ovšem nijak šízený, alespoň co se převýšení týče.

Nejrychlejším mužem v absolutním pořadí byl Josef Vacek (Klempeř Team Cheb), nejrychlejší ženou Barbora Hovorková (Krušnoman Tri Team Litvínov). Zvláštní cenu od pořadatelů pak obdržel nejstarší účastník závodu, pan Pavel Motlík.

Odpoledne se do závodění pustily děti. Ty pak běhaly a jezdily na okruzích mezi nádražím a blízkým lesem. Vrcholem byl nakonec závod nejmenších na šlapohybech všeho druhu od kol přes tříkolky až po odrážedla.

Většinu dětských kategorií ovládli závodníci a závodnice karlovarského Triatletu, který na start dorazil v nejhojnějším počtu, jak je ostatně v kraji u podobných závodů v poslední době zvykem.

Michal Landiga na závěr vyhlásil vítěze, předal ceny, poděkoval účastníkům za jejich výkony a vyjádřil naději, že příští, už pátý ročník bude alespoň stejně úspěšný jako ten letošní.

text: Michal Ficence
foto: Věra Pravcová,
Triatlet Karlovy Vary

Merklínský duatlon

Start závodu dorostu a dospělých

Nejmenší kluci zvítězili všichni

Stolní tenisté z Merklína navazují přátelství v Sasku

Oddíl stolního tenisu v Merklíně letos zaznamenal nejen sportovní, ale i celospolečenské úspěchy. První družstvo mužů s přehledem postoupilo do druhé nejvyšší soutěže v Karlovarském kraji a navázalo přátelské styky se sportovci z krušnohorské části Německa. Z iniciativy oddílu Erzgebirgscher SV Eibenstock se v lednu v Merklíně uskutečnilo první přátelské utkání mužů, v němž naši hosté zvítězili 12:6. Při přátelském posezení v restauraci „Pod lesem“ bylo dohodnuto další setkání, tentokrát v Eibenstocku, rozšíření o utkání mládeže.

Dne 22. dubna se početnější výprava našeho oddílu vypravila k odvetnému utkání do Eibenstocku. Předehrávkou tohoto utkání mužů byl start dorostenců a z naší strany bohužel pouze jednoho žáka. Hostitelé nás překvapili nominací kvalitních dorostenek, nad nimiž naši chlapci s vypětím všech

sil vyhráli 3:2. Úspěšný byl i náš nadějný žák Daniel Čerepeš, jenž zvítězil nad oběma soupeři domácích. Ve vyrovnaném utkání mužů se nám podařilo oplatit hráčům Eibenstocku porážku z Merklína a vyhrát v poměru 10:8.

Problémem pro nás byla trochu jazyková vybavenost, s níž nám ani naše mládež nepomohla. Čest oddílu zachraňoval osamocený Ota Zoubek, kterému musíme tímto výrazně poděkovat. Překvapením pro nás byly informační materiály o Eibenstocku a okolí v češtině. Byli jsme pozváni na velký turnaj jednotlivců pro celou krušnohorskou oblast, který se bude konat v červnu, a tak se všichni těšíme na další setkání.

Závěrem je nutno poděkovat Obecnímu úřadu Merklín za podporu a firmě TIMA s.r.o. Karlovy Vary za sponzoring ve formě dárkových publikací o Karlových Varech v němčině.

Po zkušenostech, které jsme ze setkání se stolními tenisty Eibenstocku získali, můžeme vřele doporučit rozšíření přátelských setkání dalším sportovním od-

dílům nejen v Merklíně i v oblasti kulturní, na kterou můžeme být právem hrdí.

**za oddíl stolního tenisu
SK Merklín Petr Vonašek**

První lednové utkání v Merklíně – vlevo v zelených dresech domácí, vpravo hosté z Eibenstocku (foto: Libor Jirka)

Tischtennisspieler aus Merklín schließen Freundschaft in Sachsen

In diesem Jahr verzeichnete der Tischtennisclub in Merklín nicht nur sportliche, sondern auch gesellschaftliche Erfolge. Die erste Männer-Mannschaft ist locker in den zweithöchsten Wettbewerb im Bezirk Karlsbad aufgestiegen und gleichzeitig Freundschaft mit Sportlern aus dem sächsischen Erzgebirge geschlossen. Aufgrund der Initiative des Clubs Erzgebirgscher SV Eibenstock fand im Januar in Merklín das erste Freundschaftsspiel der Männer statt, in dem unsere Gäste 12:6 gewonnen haben. Beim freundschaftlichen Beisammensein im Gasthaus „Pod lesem“ wurde ein weiteres Treffen vereinbart, diesmal in Eibenstock, darüber hinaus noch ergänzt um den Wettbewerb für Jugendliche.

Am 22. April brach eine zahlreiche Vertretung unseres Clubs zum Rückspiel nach Eibenstock auf. Den Auftakt des Rückspiels der Männer stellte der Start der Nachwuchsspieler und von unse-

rer Seite leider nur eines Schülers dar. Die Gastgeber überraschten uns mit der Nominierung sehr guter Nachwuchsspielerinnen, gegen die unsere Jungs nur mit aller Anstrengung 3:2 gewinnen konnten. Erfolgreich war auch unser hoffnungsvoller Schüler Daniel Čerepeš mit seinem Sieg über beide heimische Gegner. Im ausgeglichenen Spiel der Männer ist es uns gelungen den Spielern aus Eibenstock die Niederlage aus Merklín heinzuzahlen und 10:8 zu gewinnen.

Ein kleines Problem war die Sprachbarriere, mit der uns selbst unsere Jugend nicht helfen konnte. Die Ehre des Clubs rettete der einsame Ota Zoubek, bei dem wir uns herzlich bedanken möchten. Überrascht haben uns die Info-Drucksachen über Eibenstock und Umgebung in tschechischer Sprache. Wir wurden auch zum großen Turnier der Einzelspieler aus der ganzen Region Erzgebirge eingeladen, das im Juni stattfinden wird,

wir freuen uns also schon auf das nächste Treffen.

Zum Schluss möchten wir uns beim Gemeindeamt Merklín für die Unterstützung und bei der Firma TIMA s.r.o. Karlovy Vary für das Sponsoring in der Form von Publikationen über Karlsbad in Deutsch bedanken. Nach der Erfahrung, die wir beim Treffen mit

den Tischtennisspielern aus Eibenstock gemacht haben, können wir es den weiteren Sportclubs nicht nur in Merklín nur empfehlen, die sportlichen Begegnungen auch auf das Feld der Kultur zu erweitern, auf die wir mit Recht stolz sein können.

**für den Tischtennisclub
SK Merklín Petr Vonašek**

Setkání v Eibenstocku bylo rozšířeno o dorost a žactvo (foto: Silvio Hiller)

Hamr ve Frohnau

S Krušnými horami zpravidla spojujeme těžbu stříbra a později cínu. Je toho zde však mnohem víc. Tato kulturní krajina byla také centrem těžby železné rudy a výroby železa. Historie zdejších hamrů sahá až do 14. století (například Erla u Schwarzenbergu). Provozy, v nichž se kovalo železo, se nacházely v údolí většiny místních řek.

Historický hamr ve Frohnau s náhonem (foto: SSR)

V roce 1621 byl na hamr přestavěn starý mlýn ve Frohnau (dnes součást města Annaberg-Buchholz), v němž se původně mlelo obilí. Zprvu se tu po krátkou dobu pro mincovnu v Annabergu vyráběly

stříbrné slitky, tedy kusy surového kovu v podobě stříbrných cihel nebo tyčí. Poté se tu vyráběly produkty z mědi a železa. Hamr přitom několikrát změnil majitele. V roce 1642, v době třicetileté

té války, byla výroba zastavena, zařízení hamru chátralo. Až roku 1657 provoz zakoupil Gottfried Rubner ze Sorgenthalu v Čechách, dnešního Černého Potoka, a znovu jej zvelebil.

Období rozkvětu zažíval hamr ve Frohnau ve druhé polovině 17. století a v 18. století, kdy proslul jako důležitý dodavatel výkovků pro horníky a zemědělce v celém regionu. Různé kovové výrobky

Srdcem hamru jsou buchary (foto: Ulrich Möckel)

Vodní kolo pohánějící hamr (foto: Ulrich Möckel)

odsud ale směřovaly i do saské metropole Drážďan.

Dne 6. února 1692 budova hamru vyhořela, strojní vybavení bylo silně poškozeno. Tehdejší majitel, kovář Johann Klauß, závod ihned znovu vybudoval, z čehož lze usuzovat, že se mu v podnikání dařilo.

V majetku rodu Klaußů a Martinů hamr zůstal více než 200 let, v provozu byl do roku 1904. V roce 1907 byl založen spolek, který měl hamr zachránit před zbořením. Spolek „Hammerbund“ v roce 1908 objekt koupil a od 1. října 1909 jej používal jako muzeum. V obytné budově, v tzv. panském domě, byl současně zřízen hostinec.

Po druhé světové válce bylo muzeum mimo provoz. Od roku 1951 byl hamr ve Frohnau zase otevřen. Proběhly rozsáhlé stavební úpravy, jejichž cílem bylo opětovné uvedení budovy a technického zařízení do provozuschopného stavu. V roce 1953 se buchary a kovářské měchy opět rozhýbaly. Od té doby tuto nejstarší technickou památku v Sasku a zároveň nejstarší kovářské muzeum v Německu navštívilo více než osm milionů lidí.

Vlastní hamr má jednoduchou konstrukci, je však spolehlivý, odolný a nenáročný na údržbu. Proud vody roztáčí velké kolo, k němuž je

přípevněna hřídel z dubového dřeva se železnými palci, které přenášejí sílu na buchary. Průtok vody, a tím i rychlost hřídele a počet zdvihů buchary kovář reguluje dlouhou dřevěnou tyčí. Malý buchar vážící 100 kg se pohybuje rychlostí zhruba 80 úderů za minutu. Dva větší buchary mají váhu asi 200 a 250 kg.

Výkovek se rozžhává v jedné ze dvou výhní a následně vykává pod bucharem. Jako palivo se dříve používalo pouze dřevěné uhlí, dnes je to černouhelný koks. Pro dosažení správné teploty (zhruba 1 200 °C) se výheň rozdmýchává měchem. Měchy, konstruované

jako dřevěné skříňové měchy, pohánají druhé vodní kolo.

V bývalých obytných prostorách hamernické rodiny se návštěvníci seznámí také s uměním paličkování, jehož historie v Krušných horách prokazatelně sahá až do roku 1561.

Hamr ve Frohnau byl pro své stáří a svůj velice dobrý technický stav zahrnut do žádosti o zapsání Hornické kulturní krajiny Krušnohoří na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

**text: Bernd Schreiter
a Ulrich Möckel
překlad: Roman Kloc**

Ukázka kování o svatodušním pondělí 2013 dokázala, že hamr je ještě dnes plně funkční (foto: archiv Bernda Schreitera)

Světnice v panském domě (foto: Ulrich Möckel)

Kovárna s výhní a měchem (foto: Ulrich Möckel)

Panský dům (foto: SSR)

Hamr ve Frohnau se nachází na adrese Sehmatalstraße 3, 09456 Annaberg-Buchholz. Otevřeno je denně od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin, přičemž prohlídky začínají každou celou hodinu. Poslední návštěvníci jsou vpuštěni v 16 hodin. Vždy o svatodušním pondělí a každou třetí říjnovou neděli (na Den mlýnů) probíhají po celý den ukázky kování. Vstupné za normální prohlídku činí pro dospělé tři eura a pro děti od 6 let dvě eura.

Hamr má i webové stránky s aktuálními informacemi v češtině:
<https://www.annaberg-buchholz.de/cs/Kultura/Muzea/prohl-dky-s-pr-vodcem-a-vstupn2.php>.

Setkání na vrcholu Velkého Špičáku již potřinácté

Již potřinácté pozvala Helena Černá z Měděnce společně s Hansem Müllerem turisty z obou stran hranice na Velký Špičák (965 m n. m.) u Kovářské, kde se uskutečnilo pomyslné zahájení turistické sezony. Toto májové setkání se v průběhu let již stalo dobrou tradicí, a mnozí milovníci přírody si tak datum 1. května zaznamenávají do kalendáře velkým písmem.

Na Velký Špičák dorazilo na 150 turistů a cyklistů

První setkání se na Velkém Špičáku uskutečnilo při příležitosti vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004. Mnohým návštěvníkům z obou stran hranice se tato idea zalíbila natolik, až se domluvili na tom, že se vždy 1. května okolo 12. hodiny sejdou na tomto místě. V dalších letech se

k příchodům přidali i krušnohorští muzikanti. Návštěvníci tak mohou strávit příjemné odpoledne na vrcholu, jenž příchodům skýtá jeden z nejhezčích výhledů na hřebeni Krušných hor.

Dokonce i počasí, které je při akcích pod otevřeným nebem rozhodujícím faktorem, ukázalo v prů-

Odpoledne všem zpříjemnili také místní muzikanti

běhu posledních 13 let většinou svou vlídnou tvář. Dobré počasí panovalo i letos, a tak se na vrchol této výrazné dominanty vyšplhalo na 150 pěších turistů a cyklistů. K mání je také vrcholový pas, který si přichodzí mohou nechat každoročně orazítkovat. Někteří turisté tak mohou prokázat, že si tuto

květnovou akci zatím nenechali ujít ani jednou.

Evropské setkání se zcela jistě bude konat i v příštím roce. Ten, kdo se chce tohoto přeshraničního setkání zúčastnit, si tak může tento termín již teď zapsat do svého kalendáře.

**text a foto: Ulrich Möckel
překlad: Lenka Löfflerová**

První výročí otevření Karlovy stezky

V sobotu 14. května se na česko-saské hranici u Jelení sešli milovníci cyklistiky, aby zde oslavili první výročí otevření Karlovy stezky.

Cyklisté se dobře bavili

Cyklisté odstartovali úderem deváté hodiny ve skupinách z Karlových Varů, Aue, Abertam a Perninku. Účastníky pak na místě přivítali zástupci města Nejdku, Sdružení

obcí Bystřice, Krušnohorského spolku Abertamy, partnerského spolku Potok a turistického centra Eibenstock. K tanci a poslechu zahrála hornická kapela z Johann-

Hornická kapela

Příjezd vzácného hosta

georgenstadtu a nejdecká skupina Karlovarský pozdní sběr.

V loňském roce Karlovu stezku otevřel saský zemský rada Frank Vogel spolu s ministrem země-

dělství Schmidtem. České krajské zastupitelstvo tuto významnou akci přeshraniční spolupráce svou nepřítomností bohužel ignorovalo. Letos se ovšem česká strana neda-

Karel IV. dostal narozeninový dort

la zahanbit a první výročí Karlovy stezky a zároveň své sedmísté narozeniny sem přijel oslavit sám největší Čech Karel IV.

Celé setkání se díky organizá-

torům odehrálo v příjemné atmosféře a všichni se jistě již teď těší na příští rok.

Lenka Löfflerová

foto: Otakar Chlumský

Jarní úklid okolí Švédské lípy u Přísečnice

Při silnici z bývalé Přísečnice do Kovářské se nedaleko odbočky ze silnice č. 224 z Měděnce do Vejprt nachází tzv. Švédská lípa. Keška (geocache) Švédská lípa, ze které jsem čerpal informace k tomuto článku, je faktograficky bohatá, obsahuje stručný nástin dějin města Přísečnice včetně dobového obrazu a fotografií i kopii rytiny bitvy u Přísečnice v březnu 1641.

Právě na paměť vítězství císařských vojsk generála Piccolominiho nad armádou švédského generála Banéra v roce 1641 byla lípa vysazena. Padlo tu údajně na 4 000 švédských vojáků a Banér zde přišel o všechna děla. U nedaleké Kovářské zahynulo dalších 850 švédských jízdních těžko-oděnců, když vjeli do rašeliniště.

Tento malebný kout na břehu přísečnické vodní nádrže již potřeboval úklid, o který se 23. dubna postarali přátelé Krušných hor, rodina Ivana Medka ze Srní.

První známá zpráva o Přísečnici sahá až k datu 1335 a váže se k zemské stezce, která tudy procházela ze Saska a vedla dále přes Kadaň a Louny do Prahy. Bohatství okolních stříbrných dolů dalo brzy vzniknout výstavnému městu, jež se rychle rozrůstalo. Údajně byla poblíž Přísečnice také královská mincovna. V roce 1900 čítalo město 4 000 obyvatel. V polovině 70. let minulého století pak pod hladinou vodní nádrže zmizelo nejen bojiště, ale i celé město Přísečnice.

Antonín Šolc

Ivan Medek s rodinou

**Švédská lípa
(N 50° 27.716, E 013° 07.402)**

Do Nejdku zavítali významní hosté

Velmi dobré vztahy mezi městy Nejdek a Augsburg se zrcadlily také v návštěvě státního tajemníka bavorského ministerstva práce, sociálních věcí a integrace Johannese Hintersbergera z Augsburgu a vedoucího referátu pro přeshraniční spolupráci a vyhnaneckou politiku dr. Wolfganga Freytaga, která se uskutečnila 27. dubna 2016.

Tým, který už společně mnohé dokázal: zleva Herbert Götz, Berta Růžičková, Anita Donderer, státní tajemník Johannes Hintersberger a Lubomír Vítek

V průběhu více než 25leté spolupráce mezi oběma partnerskými městy se uskutečnila řada významných projektů. Tím naprosto zásadním bodem vzájemné spolupráce však byla obnova křížové cesty, která byla dokončena a slavnostně vysvěcena v roce 2008. Projekt se mohl uskutečnit zejména díky úzké spolupráci spolku „Kinder von damals“ pod vedením Anity Donderer a Herberta Götze, městské samosprávy a Česko-německého fondu budoucnosti. Státní tajemník Hintersberger v krátkém projevu zdůraznil, že vysocí politici vytvářejí pouze rámcové podmínky pro společné

přeshraniční projekty, jejichž uvedení v život však leží v rukou místních samospráv, spolků a hlavně místních občanů, v čemž město Nejdek vyniká. Starosta města pak ocenil rozmanitou podporu spolku „Kinder von damals“ a zdůraznil, že mezi obyvatele Nejdku počítá nejen současné obyvatele, nýbrž i po druhé světové válce odsunutě německé občany, kteří byli z velké části přesídlení právě do okolí Augsburgu.

Vzácní hosté si pak v doprovodu zástupců místních spolků a starosty Vítky prohlédli křížovou cestu. Státní tajemník Hintersberger položil k prvnímu zastavení kytič. Poté

účastníci navštívili barokní kostel sv. Martina, který se oproti jiným církevním stavbám nachází v relativně dobrém stavu.

Návštěvy tohoto typu mohou být pro vysoké politiky určitě přínosem. Měli by z nich vyvodit určité závěry, zda jimi nastavené rámcové podmínky získávají ohlas také v každodenní praxi. Pro místní aktivisty jsou pak takové návštěvy jistým oceněním jejich nezištné práce. Do nejrůznějších společných projektů stranou zájmu vzdálené velké dotační politiky EU totiž mnozí investují nejen hodně svého času a energie, ale také soukromé finance či peníze ze sbírek. Ale právě to jsou většinou projekty, které lidi nejen z obou stran hranice spojují.

Starosta Vítek (vpravo) vysvětluje státnímu tajemníkovi Hintersbergerovi historii nejdecké Křížové hory

**text a foto: Ulrich Möckel
překlad: Lenka Löfflerová**

Rozhovor u prvního zastavení – Herbert Götz, Pavel Andrš, státní tajemník Hintersberger, starosta Vítek a Anita Donderer

Deset let pěveckého sboru NejZpěv Nejdek

V neděli 29. května od 17 hodin se v nejdeckém evangelickém kostele uskutečnil výroční koncert pěveckého sboru NejZpěv Nejdek, který loni oslavil již deset let své existence. Od podzimu 2005, kdy se začali zpěváci scházet pod vedením sbormistrovny Jany Uhlikové na evangelické faře, bylo nacvičeno více než 90 písní širokého repertoáru (písně duchovní, lidové aj.), s nimiž vystoupili na domácí půdě (například jarní a vánoční koncerty, slavnostní rozsvícení vánočního stromčeka) či jinde (Karlovy Vary, Plzeň a Praha aj.). Za uplynulých 10 let bylo uspořádáno přes padesát koncertů a různých vystoupení.

Neváhejte a přijďte si poslechnout průřez repertoárem pěveckého sboru!

**text: Pavel Andrš
foto: Jana Jirušová**

Nový sportovní areál na Božím Daru

Na Božím Daru bylo vybudováno víceúčelové sportovní hřiště. Jeho realizaci si vzala na svá bedra společnost NEMOS PLUS s.r.o. za vydatné finanční podpory z programu ROP Severozápad a ve spolupráci s městem Boží Dar, které poskytlo zejména pozemky k uskutečnění tohoto záměru. Hřiště je rozděleno na dvě části: na jedné je tenisový kurt a na druhé hřiště pro házenou, malý fotbal, volejbal, košíkovou a další míčové hry, vše na povrchu z umělé trávy. Na větším hřišti může být v zimním období vytvořena ledová plocha, a je proto osazeno i mantinely. Pro potřeby návštěvníků budou sloužit také menší šatny se sociálním zázemím.

Areál je přístupný od 15. dubna 2016 každý den od 8:00 do 20:00 hod., o víkendech, v závislosti na počasí, až do 22:00 hod. Hřiště si lze dopředu zarezervovat u správce pana Duška (tel. 774 701 505). Ceny vstupného se řídí aktuálním ceníkem, vstupné se platí přímo u správce areálu.

Pravidelným návštěvníkům nabízíme permanentky. Permanentka pro dospělé v ceně 1 000 Kč umožňuje dvacet vstupů, dětská permanentka stojí 500 Kč. Obě permanentky jsou přenosné a jsou k zakoupení na infocentru Boží Dar.

Zveme všechny milovníky míčových her k prvnímu jarnímu sportování na Božím Daru.

Martina Poštová

Uklízení s láskou k lesu

Ježíškova cesta, Boží Dar a okolní sjezdovky jsou opět „špičkové“ – 17 dětí a 22 dospěláků ulevilo lesu a loukám od 45 kg odpadků. Všichni účastníci akce S láskou k lesu uklid-

me Česko a Cleaning Session si zaslouží velikou pochvalu. Děkujeme všem, kteří 16. dubna Ježíškovu cestu a okolí Božího Daru uklízeli.

Martina Poštová

Božídarský lesní výšlap

Božídarského lesního výšlapu se v sobotu 30. dubna zúčastnilo 23 lidí včetně tří batolat v krosničkách a devíti starších dětí. Náš průvodce Karel Picura byl perfektně připraven. Vyprávěl poutavě nejvíce o krušnohorských leších, ale i o leších v ČR obecně. Na konkrétních lokalitách pak dokazoval a vysvětloval

svá tvrzení. Ačkoliv si lidé myslí, že les znají, poznají datla či smrk, tenhle lesní výšlap byl opravdu poučný. Lesní hospodaření svou rozmanitostí, zodpovědností a časovým přesahem mnohé účastníky překvapilo a okouzlo. Na výšlapu prošli úsek Špičácké cesty k bývalému restaurantu Wunderblume s častými od-

bočkami do lesa a zkratkami po lesních stezkách. Bylo vidět, že pan lesník má každý metr „svého“ hospodářství stokrát prošlý. Božídarský lesní výšlap nás vedl přes potůčky, bažinky, sněhem i bahýnkem a za ty tři hodiny jsme se naučili dívat se po lese trochu jinýma očima.

Karolína Pomplová

Nejlepší sportovci Karlovarského kraje

Sportovcem Karlovarského kraje pro rok 2015 je Petr Novák. Ve své kategorii se vítězkou stala také Mája Kreisingerová, snowboardový talent z Local Riders Neuklid. Blahopřejeme.

Hora opět prozrazuje svá tajemství

Vydejte se po stopách hornictví v Krušných horách. Od 30. dubna jsou opět otevřeny štolý Johannes na Zlatém Kopci a Kryštof na Hřebečné. Prohlídky jsou možné každý den včetně víkendů minimálně do konce srpna (štola Johannes),

štola Kryštof dolu Mauritius bude v provozu až do konce září. Ve štolě Johannes byly letos posíleny prohlídky po velké naučné trase, které se těší značnému zájmu. Na velkou, i přes tři hodiny trvající naučnou trasu se tak zájemci mohou vydat v pon-

dělí, ve čtvrtek a sobotu vždy ve 14:30. Základní prohlídky běží stejně jako loni každý den v 9:30 a 12:00 a kromě pondělků, čtvrtků a sobot také ve 14:30. Rezervujte si svou prohlídku na www.stolajohannes.cz a www.dulmauritus.cz.

Po lesní pěšině se kolébal jezevec. „Nazdar, zajáci.“ „Fuj, to jsem se lekl, ale jak se máš, starý brachu?“ vyrazil ze sebe zajíc. „Ale nic moc, znáš to, z ruky do huby,“ zareagoval jezevec s otázkou: „Co nového v našem revíru?“ „Samé problémy, jak se otepluje, přichází k nám zástupy zvířátek, která tady nikdy nežila,“ odpovídá zajíc. „K nám? Vždyť jsem zatím žádné nepotkal,“ diví se jezevec. „Zatím sice ne, ale v sousedních revírech už jich je plno, a tak nám asi nezbude než postavit plot a z našeho lesa udělat oboru,“ uzavírá diskusi zajíc.

„Pospěšte si, za chvíli začíná rada všech zvířátek našeho lesa,“ vyzývá oba opodál hopsající veverka. Na malé mýtině je již plno. Snad všichni obyvatelé lesa – od myši přes ptactvo až po vysokou – netrpělivě očekávají, co se bude dít. Slova se ujmá ambiciózní jelínek: „Milá zvířátka, musím říci, že úživnost naší honitby pod mým

vedením je velická.“ Všichni pozorně poslouchají a ani jim nevádí, že si jelínek zařídil z kopýtkovného pro sebe luxusní krmeleček a že jeho rudl (tlupa) nezaplátil výrovi za pomoc při získání květnatého paloučku u potoka. „Našemu lesu se daří, a tak jsem se rozhodl vyhovět návrhu představitele normíků rudých a všem obyvatelům našeho lesa k jejich životu přilepšit. Každé zvířátko, které se stará o správný chod revíru, dostane pytel krmení navíc, a aby to bylo spravedlivé, těm, kteří se starají jen sami o sebe, zavedeme pro pořádek evidenci zrníček ve prospěch naší společné sýpky,“ ukončil svůj projev jelínek.

„A co my staří?“ vykřikl jezevec. „I na vás je pytlíčkem pamatováno,“ zareagoval jelínek. „Co myši, mají početné potomstvo a na naší společné sýpce se jen přizívají,“ rozčilovala se liška. „I ty myši do našeho lesa patří a jejich kalamitní přemnožení navíc zatím nehrozí,“ uklidnil lišku jelínek. Ne všechna zvířátka

však souhlasila. „Vždyť jsme letos ještě ani pořádně nezaseli a už rozdělujeme sklizeň,“ podotkl jizlivě sysel a hlídač sýpky křeček marně prskal, že na zásobách není až na pár poloprázdných pytlů nic. Své slovo nakonec nepronесl ani starý medvěd, který byl plně zaměstnán vyřešením hlavolamu, jak postavit neprostopupné oplocení starého lesa

tak, aby zůstala na všechny světové strany otevřená vrátka. A tak většina zvířátek odcházela nakonec spokojeně domů. Šťavnaté jaro vystřídalo neúrodné a suché léto a po mnoha letech přišla tuhá zima.

Jiří Kupilík

kresba: <http://www.ingbank.cz/fond-nadace-terezky-maxove-detem>

Tajemství jednoho obrazu rozlušťeno

V letošním dubnovém čísle časopisu Luft vyšel článek pana Dáni Tajemství jednoho obrazu. Díky vyprávění paní Anderlové z Perninku bylo jeho tajemství rozlušťeno. Z portrétní nalezeného na skládce se skutečně usmívá voják Alfred Enzmann, který padl 29. července 1944 na východní frontě. Jeho rodiče a sestra bydleli v Nádražní ulici, v Blatenské ulici žila rodina herce Karla Enzmanna. Alfredova rodina nebyla po válce odsunuta, otec Karl Enzmann zemřel 5. února 1981, maminka Justine 27. ledna 1969. Oba jsou pohřbeni na pernském hřbitově.

Proč se dostal tento obraz na skládku až tolik let po válce? Alfredova sestra Gizela zemřela v roce 2012 a nezanechala dědice, který by obraz jejího milovaného bratra

dále uchovával jako rodinnou památku. A příbuzenský vztah s hercem Karlem Enzmannem? I tato otázka má svou odpověď. Maminka herce Karla (Marie Enzmannová) byla sestrou Alfredova otce. Alfred a Karl byli tedy bratrance.

Tajemství jednoho obrazu tak bylo vyřešeno. Půdy a sklepy mnoha místních domů však ukrývaly či ještě ukrývají mnohé takové rodinné památky. Někdo našel pod podlahou vysvědčení nebo třeba porcelán. Našly se fotografie, zažloutlé dopisy synů a otců z války, kříže, knihy nebo i zbraně. Za každým takovým nálezem se ukrývá příběh. Příběh někoho, kdo tu žil před námi. A tyto příběhy má určitě cenu rozkrývat a číst.

text a foto: Lenka Löfflerová
s přispěním paní Anderlové

In memoriam Alfred Enzmann...

KOMINICTVÍ

Kruták

Tel.: 608 318 420
E-mail: kominy@2jk.cz

- # Toskánští Habsburkové a ostrovské panství

1808–1918

Die Herrschaft Schlackenwerth zur Zeit der Großherzöge von Toskana

Einmalige Ereignisse, die fast 100 Jahre lang in der Vergangenheit des Schlackenwerth des Kaiserthums und der Verwaltung des Reichthums Österreichs eine tiefgreifende Wirkung verurtheilen.

Einmalige Ereignisse, die fast 100 Jahre lang in der Vergangenheit des Schlackenwerth des Kaiserthums und der Verwaltung des Reichthums Österreichs eine tiefgreifende Wirkung verurtheilen.

21. 5. 2016 – 2. 4. 2017

Vystavní prostory Staré radnice v Ostrově / Altes Rathaus in Ostrow

Ostrovská děla / Ostroverker:
13.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Základní údaje / Základní údaje:
Mag. Daniel Hermann a Ing. Martin Havel
Mag. Daniel Hermann a Ing. Martin Havel

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-české děla / Slavko-české děla:
11.00–17.00 hod. (30 Kč)

Slacko-česk

A cake shaped like a log, topped with a beaver figurine and a chainsaw.

e-mail: dorazin.truhlarstvi@seznam.cz

Krušnohorská Apatyka

*...to nejlepší z našich
Krušných hor.*

Bylinné
oleje
masti
tinkture
čaje
specialitky
poradenství
e-shop
herbář

Naleznete cestu zpátky
k přírodním zdrojům
bez chemie a jiných
podpůrných prostředků

- 100% přírodní produkty
- Natura Krušných hor
- Ruční domácí výroba
- Ruční sběr bylin
- Regionální produkt

www.krusnohorskaapatyka.cz

LESY JÁCHYMOV

PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

SPRÁVA LESŮ MĚSTA JÁCHYMOVA

MYSLIVOST

- ❖ poplatkový lov jelení zvěře

NÁKUP A PRODEJ DŘEVA

PILAŘSKÁ VÝROBA

- ❖ certifikované stavební řezivo
- ❖ paletové přílezy
- ❖ řezání střešních krovů na zakázku
do délky 10,5 m
- ❖ pořez na zakázku

MĚSTSKÉ LESY, Mathesiova 209, 362 51 JÁCHYMOV
tel.: **353 811 211**, fax: **353 811 221**

STŘEDISKO PILAŘSKÉHO PROVOZU
Dvořákova 999, tel.: **731 111 784**

HORSKÝ STATEK ABERTAMY s. r. o.

vás zve k nákupu vlastních farmářských
produktů a výrobků do prodejny
v Abertamech, Farní 28

Nabízíme
sýry z ovčího, koziho a kravského mléka,
mezi nimiž jsou výrobky oceněné jako
regionální potravina a biopotravina roku,
lahvové vysokotučné
kravské mléko, máslo
a také čerstvé hovězí,
vepřové a jehněčí maso
z vlastního chovu.

Otevírací doba: pondělí až čtvrtek 11-16, pátek a sobota 8-17, neděle 10-17
Tel: 602 455 329 / e-mail: vlasta.jerabkova@farmazvirat.cz

OČNÍ OPTIKA

Marketa Tomková

pondělí až pátek
08:00 - 17:00

Sokolovská 1621
356 01 Sokolov

tel.: 352 669 406

u nás si vyberete...

www.optika-tomkova.webnode.cz

AQUACENTRUM AGRICOLA

JÁCHYMOV

SPORT & RELAX & WELLNESS

Moderní centrum vodních radovánek v srdci Krušných hor
Vás zve k návštěvě.

- krytý bazén 25 m
- dětský bazének s vodopádem
- Kneippův chodník
- tobogán
- finská sauna, infra sauna
- a parní box
- whirlpool
- letní terasa s lehátky
- wellness procedury
- suché uhlíkové a radonové koupele
- relaxační masáže
- parafinové zábaly
- rybičky Garra Rufa
- skupinové lekce Aqua fitness
- /na objednávku/
- solná jeskyně
- kryokabina
- fitness a solárium
- kadeřnictví
- kavárna

LÁZEŇSKÉ CENTRUM AGRICOLA
T. G. Masaryka 415, 362 51 Jáchymov
tel.: +420 353 836 000
e-mail: agricola@lazenejachymov.cz
www.aquajachymov.cz

APARTMÁNY NA BOŽÍM DARU

BOŽÍ MÍSTO PRO SPORTOVCE

PRVOTŘÍDNÍ ZÁZEMÍ PRO KVALITNÍ TRÉNINK

- pro jednotlivce i velké týmy
- profesionály i rekreační sportovce
- trénink a relaxace ve vysoké nadmořské výšce

CYKLISTIKA • BĚŽECKÉ LYŽOVÁNÍ • BĚH

RELAXACE • REGENERACE

HORSKÁ CYKLISTIKA • SKIALPY • SJEZDOVÉ LYŽOVÁNÍ

VYMĚŇTE BRÝLE

DIOPTRICKÉ

ZA SLUNEČNÍ

K laserové operaci očí luxusní sluneční brýle ZDARMA.

- Odstranění dioptrií laserem
- Operace šedého zákalu femtosekundovým laserem
- Operace zeleného zákalu
- Implantace nitroočních čoček
- Léčba sítnice
- Operace rohovky
- Estetické oční zákroky

**VŠECHNY
OČNÍ OPERACE
NYNÍ
I NA SPLÁTKY!**

OČNÍ KLINIKA NEMOS

telefon: 733 594 993
www.ocnimpc.cz
www.facebook.com/ocnimpc

Výstava Abertamské rukavičkářství Ausstellung Aberthamer Handschuhmacherei

9.1., *23.1., 6.2., *27.2., 12.3., *26.3., 9.4.,
*23.4., 7.5., *21.5., */*11. + 12.6., 25.6.2016
13:00 - 17:00

* Ukázky výroby rukavic / Handschuhherzeugungsvorführungen
** Abertamská pouť / Aberthamer Fest

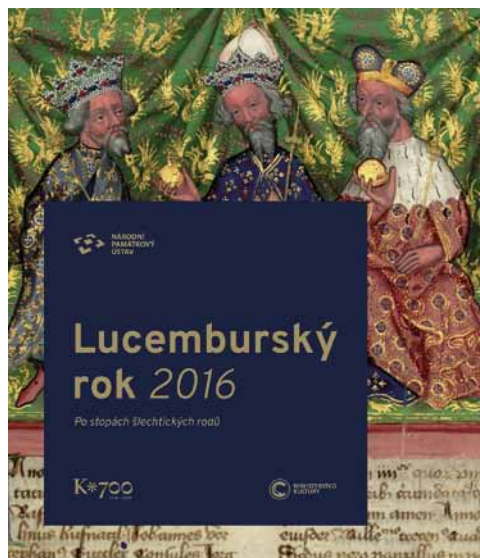

Městský úřad Abertamy / Gemeindeamt Abertham

Skupiny i mimo otevírací hodiny po předchozí dohodě na:
Gruppen auch ausserhalb der Öffnungszeiten
nach vorheriger Absprache unter:
728 550 146, rudalo@seznam.cz

Národní památkový ústav,
územní odborné pracoviště v Lokti
a Muzeum Cheb, p. o. Karlovarského kraje
zvou na výstavu

Karel IV. a Nové Čechy Obraz zapomenuté korunní země

29. 4. – 12. 6. 2016

Muzeum Cheb,
nám. Krále Jiřího z Poděbrad 493/4

Otevřeno:
út-ne 9.00–12.30, 13.00–17.00

Výstavu pořádá Národní památkový ústav
ve spolupráci s Muzeem Cheb.

www.npu.cz
www.muzeumcheb.cz

Darujte pololetní předplatné
MĚSÍČNÍK KRUŠNÉ HORY - ZÁPAD
Za 300 Kč každý měsíc
ČERVEN až LISTOPAD
barevné svědectví z Krušných hor a okolí
poštou na doručovací adresu v ČR
Objednávky pro Vaše blízké zašlete:
herzgebirgeluft@seznam.cz

KRUŠNOHORSKÝ LUFT o.p.s.
Komenského 299, 362 37 Horní Blatná

Takto vypadala účetní uzávěrka před 6000 lety.
To by dnes asi neprošlo.

Účetní a daňová kancelář Věry Malimánkové
Vám zpracuje účetnictví, daně a mzdy tak,
aby to prošlo!

Věra Malimánková
II. odboje 194, Horní Blatná
353 541 771; 728 479 709; vm@fias.cz

TRUHLÁRNA KAŠPAR.CZ – NEJSME PLÁTCI DPH
VYRÁBÍ: OKNA, DVEŘE, ZÁRUBNĚ, SCHODY, NÁBYTEK AJ.
MOŽNOST POŘEZU VLASTNÍ KULATINY
MEINLOVA 188, PERNINK, T-353 892 383 • M-723 331 711